

ህወሓት የጦር አበጋዞች መንግስት

TPLF WARLOARD STATE

ኪራይ ሰብሳቢዉ የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት

ዒዬን ዘማርያም

“የማይነጋ ሕልም ሳልም
የማይድን በሽታ ሳክም
የማያድግ ችግኝ ስከረክም
እኔ ለእኔ ኖራ አላውቅም፡፡”

በዓሉ ግርማ ኦሮማይ

የተፈጥሮ ሀብትን መሬት በመሸጥ ሀብት አይፈጠርም!!!

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ በሃገሪቱ ኢኮኖሚ ዘርፎች ውስጥ ተጨማሪ እሴት የማይፈጥር፤ ምርታማነትና የተትረፈረፈ ምርት የማያስገኝ፤ ተጨማሪ የሰው ኃይል ልማትና ቅጥር በአጠቃላይ ለህብረተሰቡ ተጨማሪ ኃብት የመፍጠር አቅም የሌለው ብልሹ ስርዓት ነው፡፡ የወያኔ መንግስት የኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ ተጠቃሚ ካንፓኒዎች፤ የንግድ ድርጅቶችና ግለሰቦች ኃብታቸውንና ንዋያቸውን የሚያፈሉት ልዩ የኢኮኖሚ ጥቅም ለማግኘት የሌላው ሰው ኃብትን በህጋዊ ሽፋን የገጠርና የከተማ ፤ የህዝቡን ሰፊ መሬት በመዝረፍና በመንጠቅ በምትኩም ለህብረተሰቡ ምንም የኃብት ጥቅም የማያስገኝና ለሃገርና ለህዝብ የሚያተርፈው አንዳችም የኃብት ፈጠራና ጥቅም እንደሌለ የኢኮኖሚ ጠበብት ያረጋግጣሉ፡፡

DEFINITION of 'Rent-Seeking' “When a company, organization or individual uses their resources to obtain an economic gain from others without reciprocating any benefits back to society through wealth creation.”

የኢንቫርመንታል ኢኮኖሚክስ ተመራማሪና አማካሪ አቶ ውበሽት ጌታሁን «የኢኮኖሚው ስነ-ምሳዳር» በሚለው መፅሔፋቸው እንዲህ ይላሉ፡፡

«ታዲያ የአፍሪካ ሀገራት ሀብት ከመፍጠር ይልቅ የተፈጥሮ ሀብትን ወደ ገንዘብ የመመንዘር ንግድ ላይ ብቻ ስላተኮሩ ብክነት ብክለትን ይወልዳልና የሚያስከትለው ውድመት ቀላል አይሆንም»
«በመሠረቱ የገንዘብ ሀራራን ለመወጣት መድኃኒቱ ሀብት መፍጠር ነው፡፡ ሀብት ለመፍጠር ደግሞ የተፈጥሮ ሃብት የሌላቸው ሃገራት ለምሳሌ ጃፓን፤ ታይዋን፤ አስራኤልና ሌሎችም በፈጠራ ክህሎታቸው ተጠቅመው ቅርት አፍርተዋል፡፡ የሥራ ዕድሎችም ከፍተዋል፡፡ የተፈጥሮ ሀብትን በመሸጥ ሀብት አይፈጠርም፡፡ የተወረሰም ያልቃል እንጂ በውርስ ሀብት አይተካም፡፡ በአንዳንድ ሀገሮች ልጅ እንኳን የወላጆቹን ሀብት እንዳይወርስ የሚከለክል ሕግ አለ፡፡ ሀብትን ይፈጥሩታል እንጂ አይወርሱትም እንዲል ብሂሉ ሀብት የሚፈጠረው ሰው ጉልበት እስካለው ድረስ ብቻ እንደወደደ አህያ በጉልበት ብቻ ለፍቶና ሰርቶ አይደለም፡፡ እያንዳንዱ ሰው (አካል ጉዳተኞችንና አቅሙ ደካሞችን ጨምሮ) በፈጠራ ችሎታው ተጠቅሞ ባለው ክህሎት መጠን ሀብትን ይፈጥራል፡፡»

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የተፈጥሮ ሀብትን የከተማና የገጠር መሬቶችን በመሸጥ የኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ በማራመድ ላይ ይገኛል። መሬት በመሸጥ ሀብት አይፈጠርም፤ የሥራ እድል አይፈጠርም፤ ተጨማሪ ዕሴትና ምርት አያስገኝም፤ በአጠቃላይ ለህብረተሰቡ ቅርት የሚሆን ተጨማሪ ኃብት አያፈራም።

በገበያ መር ኢኮኖሚ የመንግስት ጣልቃ ገብነትና እገዳ የአንድ አገርን የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ እንዳይሰልጥ በማድረግና እንቅፋት በመሆን ኪራይ ሰብሳቢው መንግስት ትልቅ ሚና ይጫወታል።

ይህ የኪራይ ሰብሳቢው መንግስት ጣልቃ ገብነትና እገዳ የግሉ ዘርፍ እንዳያድግና ህብረተሰቡ በነፃ ኢኮኖሚው ውስጥ እንዳይንቀሳቀስ ያግታል።

BREAKING DOWN 'Rent-Seeking' “An example of rent-seeking is when a company lobbies the government for loan subsidies, grants or tariff protection. These activities don't create any benefit for society, they just redistribute resources from the taxpayers to the special-interest group.”

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የገጠር ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ ዘርፈ ብዙ ገዕታዎች እንደሚከተለው ይተነተናሉ፡-

የእርሻና ተፈጥሮና ሀብት ሚኒስቴር በፌዴራል መንግስት ስም ከክልል መንግስቶች 3,589,678 ሚሊዩን ሔክታር መሬት በውክልና ተረክቦል። ክልሎች በውክልና ሥልጣንና ተግባሮቻቸውን ለፌዴራል መንግስት መስጠት ስለመቻላቸው በሃገሪቱ ህገ መንግስት አንቀጽ 50 ንዑስ አንቀጽ 9 የተቀመጠ የውክልና አሰጣጥ የለም። በተለያዩ ጊዜያት የእርሻና ተፈጥሮና ሀብት ሚኒስቴር 2.5 ሚሊዩን ሔክታር መሬት ለተለያዩ ኩባንያዎች አከፋፍሎል። ከተከፋፈለው መሬት ውስጥ የለማው በጣም ጥቂቱ መሬት ብቻ እንደሆነ በጥናት ተረጋግጦል። የህንዱ ካሩቱሪ ኩባንያ ለ 50 አመታት ለሚቆይ የሊዝ ውል በርካሽ ዋጋ ከተሸጠለት ከ 311 ሺህ ሔክታር መሬት ውስጥ 1200 ሔክታር መሬት ብቻ አልምቶ ጥራጥሬ፤ የፓልም ዛፍ፤ ሩዝና ሸንኮራ አገዳ እንዳለማ ይታወቃል። የህንዱን የካራቱሪ የእርሻ መሬት የሚገኘው በጋንቤላክልል ኑዌር ዞን፤ ጂካዎ ወረዳና ኢታንግ ልዩ ዞን ሲሆን የመሬት ቅርምቱ ውጤት ህዝብ ማፈናቀሉ፤ የደን ኃብት መጨፍጨፍ፤ የዱር እንሰሳት ኃብት ጥፋት እንደሆነ ልብ ይበሉ። ህብረተሰቡ ያገኘው የስራ እድል የለም፤ የተትረፈረፈ ምርት የለም፤ የቆመጡለት የውጭ ምንዛሪም አልተገኘም። ሃገሪቱም በምግብ ራሶን እንድትችል (food security needs of the country) አላደረገም።

በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የሀገር ልማት መካነ ጥናት ተቀም ከፍተኛ ተመራማሪ የሆኑት አቶ ደሳለኝ ራህመቶ የኩባንያ እርሻዎች ውድቀት ላይ መድረሳቸውን በተመለከተ እነዚህ እርሻዎች በሚያስከትሉት የደን ውድመት፤ የእርሶአደሮች መፈናቀል፤ የምርታማነት ልኬት ማሳያ፤ በረሃማነትን ከመፍጠርና የተፈጥሮ ሚዛንን ከመጠበቅ አንፃር አበረታች ውጤት አልታየባቸውም።

የፌዴራል መንግስት ለሰፋፊ እርሳዎች 3,589,678 ሚሊዩን ሔክታር መሬት ለኢንቨስተሮች ለማከፋፈል ከክልል መንግስቶች በተለይ አማራ 420,000 ሔክታር፤ አፋር 409,678 ሔክታር፤ ቤኒሻንጉል ጉሙዝ 691,984 ሔክታር፤ ከጋምቤላ 829,199 ሔክታር፤ ኦሮሚያ 1,057,866 ሔክታር፤ እና ደቡብ ክልል 180,625 ሔክታር በመውሰድ የገጠር ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ በፈጠረው የመሬት ቅርምት ደሃው ገበሬና አርብቶ አደሩ ከመሬቱ ተፈናቅሎ። በውጤቱም 15 ሚሊዩን ህዝብ በርሃብ አለንጋ ተገርፎል።

Table 1. Investment Land under Federal Land Bank

Regions	Land in Hectares
Amhara	420,000 (not yet confirmed)
Afar	409,678
BeniShangul	691,984
Gambella	829,199
Oromia	1,057,866
SNNP	180,625
Total	3,589,678

Source: MOARD 2009c, 2010a; interviews with Oromia land environment bureau
http://www.landgovernance.org/system/files/Ethiopia_Rahmato_FSS_0.pdf.

So far there are no established and commonly accepted rules, procedures or guidelines for transfer of land to investors. At present there are two major channels through which land is provided to investors: the Regions, and the federal government, through MOARD. While the latter has drafted standard guidelines for land transfers, rent assessment and land use practices, these have not yet been adopted by the Regions and are not common procedure (see MOARD 2009c,d,e).

The new guidelines increase the rates substantially, though it may not be considered high by standards of other countries. The draft establishes a maximum of 2660 or 2541 *Birr* per hectare for irrigated or rain-fed land, respectively, located within a 100 km of Addis Ababa, and a minimum of 158 or 111 *Birr* for similar lands located more than 700 km away (MOARD 2009d).

«የከብንያ እርሻዎች በአፍሪካ ውስጥ አፈሩን በዝብዘው ላለመሄዳቸው ምን ዋስትና ይሰጣሉ? ይኼ ሁሉ መሬት ለውጭ ባለሀብት ተሰጥቶ ለሀገሪቱ የሚያስገኘው ገቢ ትንበያ (Revenue projection) በግልፅ የተቀመጠ ጉዳይ አይደለም። ጥቅምና ጉዳት (Cost-benefit analysis) ስሌት ሳይሰራ እንዴት ተደርጎ በሚሊዩን ሄክታር የሚቆጠር ድንግል መሬት ይሰጣል?»

«ለመሆኑ የሚቀጥሉት የከብንያ እርሻዎች ከሚያወድሙት የብዝሃ ሕይወት ሀብት (የአለም ቅርስ ሆኖ ይገኛል) ዋጋ ግምት የበለጠ ሀብት ለመፍጠራቸው ምን የተቀመጠ ስሌት አለ? የምግብ እህል ዋጋ በመናፋት የምግብ እህል አቅርቦት አጥረት በመፈጠሩና የነዳጅ ሽያጭ ገንዘብ /ፔትሮ-ዶላር/ ስላለ ብቻ ያለምንም ቀደምት የከብንያ አመራርና አስተዳደር ልምድ/ተመክሮ፤ በመቶ ሽዎች ሄክታር የሚቆጠር መሬት አልምቶ፤ ዘላቂ ልማት ማምጣት ስለመቻሉት ታሳቢ የተደረጉ ነገሮች ምንድናቸው? ኢትዮጵያ የዓለም አቀፍ ስምምነቶች ፈራሚ ብቻም ሳትሆን የዓለም ቅርስ መገኛ ነች። ለዚህም ስብአዊ ቅርስና የተፈጥሮ ታሪክ ቅርስ ባለቤት በመሆኑም የአካባቢ ክብካቤ ኮድ ትግበራ() ለየሴክተሮቹ ስራ ላይ ማዋል ይጠበቅባቸዋል። እነዚህ ኢንቨስተሮች የአካባቢና ማህበራዊ ማኔጅመንት ትግበራ ሰነድ አቅርበዋል?»

ከሰንጠረዥ እንደሚስተዋለው የመሬት ሊዝ ውል ዋጋ በኦሮሚያ ክልል ከፍተኛው ኪራይ 135 ብር በሄክታር በአመት ሲሆን ዝቅተኛው ኪራይ 25 ብርና 35 ብር በሄክታር በአመት በቤኒሻንጉል-ጉሙዝና በጋምቤላ እንደሆነ ያስተውሉ። የመሬት ሊዙ ዋጋ ከየትኛውም ዓለም በጣም ርካሽ እንደሆነ አጥኝዎች ያረጋግጣሉ።

Table 2. Rent of Land in Selected Regions (Birr/ha/year)

Regions	Maximum Rent	Minimum Rent
Amhara	79.37	14.21
BeniShangul	25.00	15.00
Gambella	30.00	20.00
Oromia	135.00	70.00
SNNP	117.00	30.00
Tigray	40.00	30.00

Source: Regional legislations (in Dessalegn 2009); findings from field interviews
http://www.landgovernance.org/system/files/Ethiopia_Rahmato_FSS_0.pdf.

- These rental fees are ridiculously low by any standards, indeed one Indian investor who had just been given a sizable chunk of land in the west of country called them “throw-away” fees. Many foreign investors who have acquired land have been overjoyed by the rates as well as the generous financial incentives they are eligible for as discuss earlier in this paper. So low are the fees –and this is even recognized by government authorities– that investors are encouraged to request more land than they can possible manage, and many leave the land lie idle for several years as a consequence. The rates are still in place despite the depreciation of the *Birr* against all major currencies and despite growing inflation in the country¹⁸. There have been suggestions from MOARD and others to increase the rental fee, but many Regions have not yet made any firm decisions on the matter at present.

ከሰንጠረዥ እንደሚስተዋለው የመሬት ሊዝ ውል የፈፀሙ የውጭ ሃገርና የሃገር ውስጥ ኢንቨስተሮች ዝርዝር፤ የወሰዱት መሬት በሄክታር፤ የሚያመርቱት ምርት ዓይነት(ባዩሎውል (Biofuel) ከበቆሎ፤ ከሸንኮራ አገዳ ወዘተ ጭማቂ በመቀመጥ ለነዳጅነት የሚያገለግል እንደ ኢታኖል ምርት ዓይነት ኘው፡፡) እና መሬቱ የሚገኝበት ቦታ በዝርዝር ይቀርባል፡፡

Table A1. Partial List of Large-Scale Land Transfers in Ethiopia (except Gambella)

Investor	Foreign Domestic	Land Size (Hectares)	Crops	Location
Al Habesh	Pakistan	28,000	Sugar estate	Wollega,Oro
Ambassel	domestic	10,000	Biofuel crops	Metekel,BS
B&D Food	USA	18,000	Sugar estate	Awii,Amhara
Chadha Agro	India	122,000	Sugar, Biofuel	Oromia
Djibouti Gov't	Djibouti	3,000	Food crops	Bale,Oromia
Dubai World	Dubai	5,000	Tea	Illubabor,Oromia
E.Africa Agric Domestic		6,500	Food crops	Pawe, BeniShangul
Emami Biotech India		80,000	Biofuel crops	Oromia
Finote Selaam	domestic	5,000	Sesame	Guba, BeniShangul
Flora EcoPower german		13,000	Biofuel crops	E.Harage, Oro
Fri El Green	Italy	30,000	Biofuel crops	Omo Valley,SNNP
Global Energy Israel		10,000	Biofuel crops	Wollaita, SNNP
IDC Invest	Danish	15,000	Biofuel crops	Assossa, BS
Kanan D Hills	India	10,000	Tea	SNNP
Karuturi	India	11,000	Rice, Biofuel	Bako, Oromia
P.Morrell	USA	10,000	Wheat	Bale, Oromia
N.Bank Egypt	Egypt	20,000	Food Crops	Afar
Omo Sheleko	Domestic	5,500	Cotton,palm	SNNP
PetroPalm	German	50,000	Biofuel	Rayitu, Bale,Oro
SHAMPORJI	India	50,000	Biofule	BeniShangul
Spentex	India	25,000	Cotton	BeniShangul
Sun Biofuels	UK	5,000	Biofule	Wollaita,SNNP
Sun Bio(NBC)UK		80,000	Biofule	Metekel,B.S
Sunrise Indust	India	15,000	Food	Oromia
Tomaisin	Israel	10,000	Food crops	Oromia
Vatic	India	20,000	Biofule	Borena,Oromia
United Farm Bus Domestic		3,000	Food Crops	Bako,Oromia
Yehudi Hayun	Israel	10,000	Biofuel	Oromia
		657,000		

Source: findings from field visits, MOARD,MELCA Mahiber 2008 local press reports.

Note: Large-scale means 2000 hectares or more

http://www.landgovernance.org/system/files/Ethiopia_Rahmato_FSS_0.pdf.

As noted earlier, MOARD and the Regional Investment Commissions are responsible for signing contracts with investors. The contract documents are simple and do not demand heavy obligations on the part of investment projects. On the contrary, investors are free to choose what crops to grow and where to market what they have grown, without any interference from their hosts. They are not obliged to supply the local or national market, indeed, they are strongly encouraged to export most or all of their products, as we saw earlier. There are no provisions in the contracts aimed at meeting the food security needs of the country. Moreover, project managers have no contractual obligations to provide social services to the communities concerned or invest in basic infrastructure, on the contrary, in a number of instances it is the government that constructs some of the infrastructure such as roads and irrigations schemes used by the projects. One common item found in almost all contracts is the obligation of projects to plant native tree species covering at least two percent of project land, but this will be of limited benefit since more trees and vegetation will be destroyed by the projects during land clearance.

- The environmental impact assessment conducted by the projects as part of their successful acquisition of land is also meant to ascertain that land management practices employed by them do not damage the environment and the land. However, the clearing of woody and herbaceous vegetation that projects are undertaking at present, and the resultant loss of vegetation cover is exposing lands in several Regions to serious erosion and land degradation, and depriving local populations of valuable natural resources.

በጋምቤላ ክልላዊ መንግስት

ከሰንጠረዥ እንደሚታየው የእርሻና ተፈጥሮና ሀብት ሚኒስቴር በፌዴራል መንግስት ስም በጋምቤላ ክልላዊ መንግስት በውክልና ከወሰደው 829,199 ሒክታር መሬት ውስጥ፤ ስፋፊ እርሻዎች የተረከቡና የመሬት ሊዝ ውል የፈፀሙ የውጭ ሃገርና የሃገር ውስጥ ኢንቨስተሮች ዝርዝር፤ 150 ዓመታት

ከንትራት የወሰዱት መሬት 535,000 ሄክታር መሬት የተሸጠላቸው ኢንቨስተሮች ዝርዝር፤ የሚያመርቱት ምርት ዓይነትና መሬቱ የሚገኝበት ቦታ በዝርዝር ይቀርባል።

Table A2. Large-Scale Land Transfers in Gambella*

Investor	Foreign/Domestic	Land Size (in Hectares)	Major Crops	Location
Alehilegn Worku	Domestic	2,000	Cotton, sesame	Abobo woreda
Bazel	Domestic	10,000	Cotton, sesame	Abobo woreda
BHO**	Indian	27,000	Rice, sesame	Itang woreda
Fiker PLC	Domestic	2,000	Cotton, sesame	Abobo woreda
Hussen Abera	Domestic	2,000	sesame	Abobo woreda
Karuturi	Indian	300,000	Rice, palm oil	Itang & Jikaw woreda
Lucky Exports	Indian	5,000	Tea	Godere woreda
Muluken Azene	Domestic	2,000	Cotton, sesame	Abobo woreda
Ruchi Soya**	Indian	25,000	Soya, Palm oil	Goge woreda
Sannati Agro	Indian	10,000	Rice, Pulses	Dimi woreda
Saudi Star	Saudi Arabia	139,000	Rice, soya	Abobo, Goge, Jore woredas
Solomon Kebede	Domestic	3,000	Cotton, sesame	Abobo woreda
Tewodros Abraham	Domestic	3,000	sesame	Gambella Zuria
Yemane G/Mesk	Domestic	3,000	Sesame, Maize	Gambella Zuria
Yetimgeta Mamo	Domestic	2,000	Sesame, Maize	Itang Woreda
		535,000		

Source: Gambella Investment Commission, MOARD (Ministry of Agriculture and Rural Development), local press reports

NOTE: *Large-Scale means 2000 hectares or more

Lease period: ** = 30 years; all others 50 years.

Total large-scale land transferred, 535,000 hectares.

657,000+535,000=1,192,000 hectares land transferred to foreign and domestic investors in Ethiopia

Sheikh Mohammed Al-Amoudi- Saudi Star

- According to recent reports in the local media, Saudi Star, a company with a strong Saudi interest, and which acquired 10,000 hectares of land in Gambella in 2008, was recently given permission by MOARD to add another 129,000 hectares to its project in the same Region to grow rice for export to Saudi Arabia and other countries in the Gulf¹⁹. The company is in fact seeking a total of 500,000 hectares with 300,000 in Gambella and the rest in Beni Shangul and Oromia Regions. The aim of the company is to get sufficient land to produce one million tons of rice annually for export, and to earn one billion dollars in exports yearly²⁰.
- Sheikh Mohammed Al-Amoudi, one of the richest men in the Middle East, controls, through his numerous group of companies established in Ethiopia, extensive agricultural land in various Regions. These lands include a large tea estate, over seven large ranches for raising livestock and processing dairy and poultry products both for the home and export market, and extensive possessions for growing food crops. His newly established multi-purpose firm, Horizon-Ethiopia Investments, has submitted a request for 100,000 hectares of land in Gambella to grow palm oil and other biofuel crops, and has recently acquired 85,000 hectares of land in Bench Majji Zone in SNNP to establish a rubber plantation.
- Three of which (Akobo, Baro and Gilo) feed into the Sobat River in the Sudan which forms an important tributary of the White Nile. The fourth river, Alwero, has a dam built over it and provides irrigation water for Saudi Star, the second largest investor in the Region. (The establishment of the Saudi Star investment project which was given rights to use the Alwero river and its dam built during the Derg.)
- There was no job security nor any program of training or upgrading provided. Wage rates were low, ranging from 17 to 23 Birr per day. According to interviews we had with a senior manager of Saudi Star in Addis Ababa, the project employs on the average 250 workers of which between 50 to 60 are skilled and permanent employees and the rest daily laborers from the local population

የግብርና የገጠር ልማት ሚኒስቴር (MOARD) መረጃ መሠረት ከ 1996 እስከ 2008 እኤአ 8000 ሺህ ያህል መሬት ፈላጊ የውጭና የሃገር ውስጥ ኢንቨስተሮች ተመዝግበው የክልሉ መንግስት ሦስት ሚሊዩን ሔክታር መሬት በርካሽ የሊዝ ኪራይ ተሸጦል።

ከ2003 እስከ 2009 እኤአ 500 የውጭ ሃገር ኢንቨስተሮች በአራሳቸውና በሃገር ውስጥ ባለሥራዊቶች ጋር በሽርክና አንድ ሚሊዩን ሔክታር መሬት በርካሽ የሊዝ ኪራይ ለ50 ዓመታት ተከራይተዋል።

የግብርና የገጠር ልማት ሚኒስቴር ሰፋፊ እርሻዎችን በሃገሪቱ ውስጥ የሚያስፋፋው የውጭ ሃገር ኢንቨስተሮች የተለያዩ በግብርና ዘርፍ፤ እህል ምርቶች፤ የቅባት እህሎች፤ የአግሮ-ኢንዱስትሪ ምርቶችን ጥጥ፤ የሽንኩራ አገዳ፤ ወዘተ ምርቶችን በሰፊው አምርተው ለሃገሪቱን የውጭ ምንዛሪ ገንዘብ እንዲያሰጥ፤ ለአካባቢው ህዝብ የሥራ ዕድል እንዲፈጥሩ፤ ለህብረተሰቡ የሚያገለግሉ መሠረተ ልማት መንገዶች፤ ድልድዮች ወዘተና ለህብረተሰቡ የጋራ መገልገያ ኃብት የጤና ኬላ፤ ትምህርት ቤት፤ ንፁህ ውሃ አገልግሎቶች እንዲያገኙ ማድረግ፤ የቴክኖሎጂ ሽግግርና ስልጠናና ክህሎት ለህብረተሰቡ ማስረጃና የኢነርጂ ፍጆታ፤ የኃይል ቆጣቢና የደህንነት አጠቃቀም ማስተማር የመሳሰሉትን ለህዝቡ

መስራት በመርሃ ግብሩ ዶሴ ላይ በተገዳኝ ቢሰፍርም አንዳችም ነገር አልተሰራም። በዚህም ምክንያት ከጥቅሙ ጉዳቱ አመዝኖ ይገኛል። «መራትን መመገብና ማበልጸግ በራሱ ትልቅ የኢንቨስትመንት ሀብት ነው። አሁን በመራት ላይ ኢንቨስት ለማድረግ በሊዝ የወሰዱት ሁሉ እውን የመራቱን አፈር ይመግቡና ያበለፅጉታል? ወይስ የመራቱን አፈር ቃባቱንና ሰባቱን ምጥጥ አድርገው «ደረቅ አቡዋራ» ያስበሉታ የሆነ?»

On the other hand, in the last two years, that is 2009 and 2010, close to 500,000 hectares of land was allotted to investors both by MOARD and the Regions. The World Bank (2010) puts the total land transferred to investors in Ethiopia between 2004 and 2008 at 1.2 million hectares. The evidence available suggests that by the end of the end of the GTP period in 2015, a total land transferred to investors will measure nearly 7 million hectares, which is equal to about 38 percent of land currently utilized by smallholders.

የሠፈራ ፕሮግራም RESETTLEMENT PROGRAM

በኢትዮጵያ የሠፈራ ፕሮግራም በ2003 እንደ ኢትዮጵያ አቆጣጠር ከዕድገትና ትራንስፎርሜሽን እቅድ ጋር ተጀመረ። ከ2003 እስከ 2005 እኢአ በአራት ክልላዊ መንግስቶች ግዛት ውስጥ 275,000 አባወራዎችና እማወራዎች ቤተሰቦችን በሠፈራ ፕሮግራም መርሃ ግብር በማስፈር በአጠቃላይ አንድ ነጥብ አምስት ሚሊዩን ህዝብ ከቀየው ተፈናቅሎ እንዲሰፍር ተደርጎል።

- በጋምቤላ ክልል በ12 ወረዳዎችና 94 የሠፈራ ጣቢያዎች
- በቤኒሻንጉል-ጉሙዝ በ18 ወረዳዎችና 252 የሠፈራ ጣቢያዎች
- በሱማሌ ክልል በ21 ወረዳዎችና 170 የሠፈራ ጣቢያዎች
- በአፋር ክልል በ8 ወረዳዎችና 29 የሠፈራ ጣቢያዎች

በኢትዮጵያ የሠፈራ ፕሮግራም አርሶ አደሮችና አርብቶ አደሮች በግፍ ከእርሻ መራታቸው፣ ከግጦሽ መራታቸው፣ ከህብረተሰቡ የጋራ ኃብትና ንብረት ያለ ፍላጎታቸው ከመኖሪያ ቀያቸው ከ2003 እስከ 2005 በግዳጅ በሠፈራ ፕሮግራም በተለያዩ ወረዳዎችና የሠፈራ ጣቢያዎች በግፍ ሰፍረዋል። መንግስት መራታቸውም ለኢንቨስተሮች ቸብችቦታል። በኢትዮጵያ ሄራልድ ሳተርዴይ 25 ጁንዋሪ 2014 ተፅፎል።

In 2009, over 22 percent of the rural population was dependent on a combination of emergency food aid and safety net programs financed by Western donor countries and international agencies. While the number of people seeking emergence food assistance has decreased since then, nearly eight million rural people continue to be supported by safety net programs.

የመራት ቅርምትና ውጤቱ

በኢትዮጵያ 14 ሚሊዩን ጠሬዎች ከጠቅላላው ህዝብ 17.5 በመቶ ያህሉን ይይዛል። ከ 17 ሚሊዩን ሔክታር የታረሰ መራት ከጠቅላላው 23 በመቶ ይይዛል። አሁን ለውጭ ባለሀብቶች ተክለለ የተባለው ከጠቅላላው 3.65 በመቶ ያህል ነው። የነፍስ ወከፈ ጠሬዎች የነፍስ ወከፍ ይዞታ መጠን 0.10 እስከ 1.2 ሄክታር መራት ብቻ ነው። በዚህ የመራት ይዞታ መጠን ቢሊዮን ጠሬን መፍጠር ይቻላል። ግን በምን ብልሃት?

*Ethiopia is a country of smallholder agriculture. In the 2000 cropping season, 87.4 % of rural households operated less than **2 hectares**; whereas 64.5 % of them cultivated farms less than **one hectare**; while 40.6 % operated land sizes of **0.5 hectare** and less. Such small farms are fragmented on average into 2.3 plots.*

- Land that has been transferred includes arable land, land used for grazing, woodland, forest land, savanna grassland, and wetlands. There have been at least two notable cases, one in Gambella and the other in the east of Oromia, where land inside a formally designated national park, protected area and wildlife sanctuary was given to investors. The enclosure of the land, vegetation clearing and farm operation has had, or will soon have, a damaging impact on land resources, wildlife, bio-diversity, water sources and the natural environment. The damage to people's livelihoods is beginning to be evident in many ways: it has led to loss of farm land, of pasture and grazing rights, of sources of water, and the loss of access to firewood and useful plants
- Land certification and registration was not undertaken in Gambella as well as in the major pastoralist Regions of Afar and Somale. For each of the three ethnic groups, the land, the natural resources and the ecosystem in place are vital for their livelihood, however, all of them have now been affected, in varying degrees, by the large number of investment projects that have sprung up all over the Region in the last five to six years. These projects are seen as a threat by many as we found out in our field visit to the Region.
- Except for two companies, all other investors have a lease period of 50 years, and almost all have been committed to pay a rental fee of 30 to 35 *Birr* (less than two USD) per hectare per year (depending on the use of irrigation water).

While so far there have not been significant evictions of individual land holders though, as will be noted further down, evictions in the form of mass resettlement is now underway, humans populations are also affected because the projects are depriving them of vital resources from what until now was their common property. Moreover, the clearing of the land by investment projects and the loss of the woods, grass and other vegetation is causing hardship to the local communities as we found out in our field work

- First. Capitalist investors, particularly foreign ones will be driven solely by the profit motive and the need to supply the export market, and this will mean adopting systems of land management (industrial forms of monocropping, for example) which will not be environment- friendly and which will in the long run leave the land and the ecosystem exhausted and unusable by future generations.
- Secondly, the state has used its hegemonic authority over the land to dispossess smallholders and their communities without consulting them without their consent. In most cases, the land deals lacked transparency and accountability hence they have had the effect of eroding confidence and trust among the people and their communities. The loss of property does not only bring economic and social deprivation but also a sense of insecurity and the loss of voice. The economic and social marginalization brought on by the turn to large-scale agriculture is being accompanied by what may be termed “civic marginalization”, i.e the lack of the ability to be an active agent in matters that affect one’s life and livelihoods.
- Thirdly, there are no formal or informal obligations on the part of investment projects to contribute to the food security needs of the country. The contracts signed by investors and the business plans approved do not contain provisions requiring projects to supply the local market, whether as a matter of course or under emergency circumstances.
- Fourthly, the government’s objectives in promoting large-scale investments have to a large extent not been met, nor are some of them likely to be met in the present circumstances. There is, for example, hardly any technology transfer at the moment. The projects are operated with high technology which is not transferrable or affordable to smallholders.

The land transfers that have taken place on an unprecedented scale in the last ten to twelve years has brought to the surface several issues of public concern.

First, it is the first time in this country that so much land - perhaps as much as a million hectares at present and expected to increase substantially in the coming years- has been put in the hands of foreign investors. Total transfers from the late 1990s to the end of 2008 to both domestic and foreign capital reaches almost 3.5 million hectares according to the database compiled by MOARD (2009a). The significance of this is that the state is now redefining the agrarian structure of the country as well as the future course of agricultural production in a manner that will increasingly marginalize the rural population.

Secondly, since, by law, the state has juridical ownership of the land and in contrast peasant farmers and pastoralists have the right of use only, it is the state which in effect has been responsible for land grabbing: it has used its statutory right of ownership to alienate land from those who have customary rights and rights of longstanding usage, and transferring it, without consultation or consent, to investors from outside the communities concerned as well as from outside the country itself. The commercialization of land has served as a political advantage to the state since it enhances its power vis-à-vis rural communities, and leads to the greater concentration of authority in the hands of public agents and local administrators. The presence of large farm operations with their modern technologies in rural communities will be a constant reminder of the danger hanging over small farmers and pastoralists and their way of life.

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የከተማ ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ ዘርፈ ብዙ ገፅታዎች እንደሚከተለው ይተነተናሉ፡-

የሪል ስቴት ዲቪሎፕመንት ፖሊሲ፤- የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የሪል ስቴት ዲቪሎፕመንት ፖሊሲ ዋና የኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ ሲሆን የሪል ስቴት ኢንቨስተሮች መንግስትን በማሽከርመምና በማማለል (lobbies) በማድረግ ብዙ ሽህ ሜትር ካሬ ቦታ ከደሃ ገበሬዎች በዝቅተኛ ዋጋ ወስዶ ለኢንቨስተሮች በመስጠት መሬት በነፃ ተረክበው፤ የባንክ ብድር ተመቻችቶላቸው፤ ከቀረጥ ነፃ እቃዎች አስገብተው፤ ታክስ እፎይታ አግኝተው ቤት ሰርተው በብዙ ሚሊዩን ብር በመሸጥ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ተደርገዋል። አንድ መንግስት ለዝቅተኛ ገቢ ያላቸው የህብረተሰብ ክፍሎች የሪል ስቴት ቤቶች የመስራትና የቤት ችግሮችን መፍታት ሲገባው ለመካከለኛና ለኃብታሞች የሪል ስቴት ቤቶች እንዲገነቡ በማድረግ የመንግስት የቤት ፖሊሲ የተዛባና አጎብላጅ እንደሆነ ያሳያል። በዚህ ላይ የሪል ስቴት ዲቪሎፕመንት የሚሆን የሪል ስቴት ዲቪሎፕመንት ፖሊሲ በመንግስትና በፓርላማ ሳይፀድቅ፤ የኢንቨስተሮቹ የስነ ህንፃ የሙያ ክህሎት ሳይታይ፤ የቤት ሰሪዎች ገንዘብ በባንክ በብሎክድ አካውንት ተቀማጭ ሳይደረግ፤ መንግስት የደጋውን ገበሬ መሬት በሁለትና አራት ብር በካሬ ሜትር በመግዛትና ለኢንቨስተሮቹ በብዙ ሚሊዩን ብር በሊዝ በመሸጥ የተከናወነ የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የኪራይ ሰብሳቢነትና የኢንቨስተሮቹ የመሬት ቅርምት ውጤት ለመቶ

ኃምሳ ሺህ አባወራዎችና እማወራዎች መፈናቀልና ወደ ድህነት አዘቅት መግባት ተጠያቂዎች ናቸው።

ኢትዮጵያዊ ያልሆኑ ኢንቨስተሮች በዋነኛነት የኢትዮጵያ ዲሞክራሲያዊ ሰነድዎች በተገቢው ሁኔታ የቁጥጥር ሥርዓትን የያዘ የሴክተር ዝቅያኝ ውስጥ ያለ መሸማቀቅ እንዲሰሩ ዕድል የሚሰጥ መሆኑን አቶ ኢየሱስ ወርቅ ይገልጻሉ። ብዙዎች ለዘመናት የደክመውበትን ጥሪት እንዴት እንደሚዘረፉ በአገሪቱ የሪል ስቴት ዘርፍ ላይ የተከሰተውን ለአብነት ሊጠቀስ ይቻላል ያሉት አቶ ኢየሱስ ወርቅ፤ይሁን እንጂ በአገሪቱ የካፒታል ማርኬት (የአክሲዩን ዝቅያኝ፣ የስቶክስ የቦንድ ሽያጭ) ሥርዓት ቢኖር ኖሮ እንዲህ አይነት የውንብድና ድርጊት ሊፈፀም አይችልም ነበር ብለዋል። የአገሪቱን የፋይናንስ ሥርዓትን ብቃትን የተላበሰ እንዲሆን ካፒታል ማርኬት ሚናው ሰፊ ነው። የኩባንያዎች የገንዘብ ዝውውር ግልፅነትን የተላበሰ ስለሚሆን፣ባንኮች ኩባንያዎቹ በካፒታል ማርኬት ውስጥ ያላቸውን የአክሲዩን ድርሻን እንደ ማስያዣ (ኮላቶራል) በመያዝ ብድር የመሰጠት አማራጫቸውን የሚያሰፋ ነው። በማለት ጥናታቸውን አቅርበዋል።

የአገሪቱ የሪል ስቴት ዘርፍ በሀገሪቱ ሥርዓት እንዲከናወን ህግና ደንብ ወቶለት፤ቤት ሰሪዎቹ ገንዘብ በባንክ ዝግ አካውንት (ብሎክድ አካውንት) ተቀማጭ ሆኖ የሪል ስቴት ኢንቨስተሮችን ስራ ክንውን እያየ ገንዘብ የሚለቅላቸው ባንክ ተቆጣጣሪ በመድረግ ቤቶቹ ተሠርተው ባለቤቶቹ የሚረከቡበት ሥርዓት ባለመዘርጋቱና የቤቶችና ቁጠባ ባንክ በህግ የተሠጠው ተግባራት እንዳይፈፅም መንግስት እንቅፋት በመሆኑ የሪል ስቴት ኢንቨስተሮች በቤት ሰሪዎች ላይ ህገወጥ ውንብድና እንደሰሩላቸው የአደባባይ ሚስጢር ነው።

የአገሪቱ የሪል ስቴት ዘርፍ መዳበር የቤቶችን ችግር እንደሚቀርፍ ምንም ጥርጥር የለውም። መንግስት በተለይ ዝቅተኛ ዝቅያኝ ላላቸው የህብረተሰብ ክፍሎች በዝቅተኛ ወጭ ቤቶች እየገነቡ የሚሰጡ የሪል ስቴት ኢንቨስተሮች ማበረታታት ይኖርበታል። የሪል ስቴት ዘርፍ ተሰማርተው ጥሩ የሰሩ መኖራቸው አይካድም።

ሮበርት ኪዩሳኪ የተባለው ትውልደ ጃፓን አሜሪካዊ የፋይናንስ ባለሙያ አንድ ሰው ሊፈጥራቸው የሚችሉ ሦስት የሃብት ምንጮችና ይዘረዝራል። {Robert T.Kiyosaki with Sharon L.Lechter, CPA(2002) Rich Dad's Retire Young Retire Rich:- How to get Rich Quickly and Stay Rich Forever }

በዚህም መሠረት በኢትዮጵያ የተለመደው የገቢ ምንጭ

1ኛ በልፋት የሚገኝ መደበኛ ገቢ (Earned income) በኢትዮጵያ የተለመደው የገቢ ምንጭ በ1ኛ ደረጃ ደረጃ የተጠቀሰው ገቢ ነው።ከወር ደመወዝ የሚገኝ መደበኛ ገቢ ምንጭ ነው።

2ኛ የኢንቨስትመንት የሚገኝ ገቢ (Portfolio income) ፣በሁለተኛ ደረጃ ያለው ዓይነት ከአክሲዩን ክፍያ፣ክቤት ኪራይ፣ከድርጅትና ሌሎች ምንጮች የሚገኝ የኢንቨስትመንት ውጤት ነው።

3ኛ ለዘብተኛ የገቢ ምንጭ (Passive income) በሦስተኛ ደረጃ የተጠቀሰው ከሙዚቃ፣ድርሰት፣ ከፓተንት፣ከኮፒራይት መብት ክፍያና ከመሳሰሉት ይገኛል።

የሪል ስቴት ዘርፍ ከኢንቨስትመንት የሚገኝ ገቢ (Portfolio income) በኢትዮጵያ የተለመደው የገቢ ምንጭ ውስጥ ከአክሲዩን ክፍያ፣ክቤት ኪራይ፣ከድርጅትና ሌሎች ምንጮች የሚገኝ የኢንቨስትመንት ውጤት ነው። የሪል ስቴት ዴቪሎፕሜንት ቤቶች ሰርተው ለባለሥራቶች በማስረከብ ራሳቸውንና የህብረተሰቡት በመጥቀም፣ የቤት ችግር በመቅረፍ ለሃገር ታላቅ ጠቀሜታ ያበረክታሉ። ከመንግስት በሊዝ በወሰዱት መሬት የተባለውን ሥራ በግልፅነትና በታማኝነት ሰርተው ግዴታቸውን ተወጥተዋል ወይ? መሬቱን አልሸጡም ወይ? ቤቱን ለባለሥራቱ በግዜው አሰረክበዋል ወይ? የመስራት አቅም ነበራቸው ወይ? ወዘተ በጥናት ላይ ተንተርሶ በማቅረብ የሪል ስቴት ዘርፍ የተሰማሩ ኢንቨስተሮች ኪራይ ሰብሳቢነት ወይም ኢንቨስተርነት ወደፊት በጥናት ይረጋገጣል። እስካሁን ድረስ በኢትዮጵያ በተለይም በአዲስ አበባ ከተማ መሬት የሪል ስቴት ዘርፍ ልማት 160 የሪል ስቴት ዴቪሎፕሜንት ስም ዝርዝር፣ ውል ቀን፣ የቦታው ስፋት በካሬ ሜትር፣የካርታ ቁጥርና ክፍለከተማ ቀበሌ መረጃ ለተለያዩ አጥኝዎች ግብአት ይሆናቸው ዘንድ እናቀርባለን።

የአዲስ አበባ ከተማ መሬት በሪል ስቴት ልማት ስም የተላለፈላቸው ግለሰቦችና ድርጅቶች ዝርዝር

(በ2002 የተደረገ ጥናት)

1,336,296 ሚሊዮን እስከ 57,679 ካሬ ሜትር የቦታ ስፋት የተረከቡ ሪል ስቴትስ የሚከተሉት ናቸው፡፡

ስም	ውል ቀን	የቦታው ስፋት በካ.ሜ	የካርታ ቁጥር	ክ/ከተማ ቀበሌ
አያት ኃ/የተ/የግ/ማ ድምር		1,336,296		
ሰንሻይን ኮንስትራክሽን ኃ/የተ/የግ/ማ ድምር		262,868		
ካራ ቆሬ ኃ/የተ/የግ/ማ		255,046 ድ-		
ጊፍት ትሬዲንግ ሪ/ኃ/የተ/የግ/ማ ድምር	20/04/98	162,997 ድ-	040/97	የካ 20/21
ሳትኮን ኮንስትራክሽን ድምር		104,100		
ተ/ብርሃን አምባዩ ሪል እስቴት ድምር		100,000		
ዮሴፍ ተገኝ ድምር		71996		
Getty / ኖርዝ ጌት /LTD/	5-Jul	68,700 ድ-	019/99	ቦሌ 16
ቫርኤር	20/4/96	67,500	0088/97	ን/ሰ/ላ 1
ሙሉነሽ ፍጥረት ድምር		66,763		
ጌታቸው ወልዴ ሪል እስቴት ድምር		57,679		

1. 50,000 ካሬ ሜትር የቦታ ስፋት የተረከቡ ሪል ስቴትስ የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሴንቸሪ 21 ኮንስትራክሽን፣ኤስ ኤን ቢ ቢ ዝነስ ኃ/የተ/የግ/ማ፣ጋድ ኮንስትራክሽን፣ጂ.ኤች ሲ.ሚክስ፣ከአጃ ኢንተርናሽናል፣ኖብል ሪል እስቴት፣አደይ አበባ ሪል እስቴት፣ግ/ሚካኤል ማርቆስ፣ፔትራም ኃ/የተ/የግ/ማ፣ዮቴክ ኮንስትራክሽን፣ቢ.ኒያም ጥላሁን /ማርብስ/፣ካንትሪ ክለብ ደቤሎኝመንት ኃ/የተ/የግ/ማ፣ያንኮማንድ ኃ/የተ/የግ/ማ፣ስታር ቢዝነስ ግሩኝ ኃ/የተ/የግ/ማ፣ፈሪስት ሪል እስቴት፣አንይ ደነሪል ቢዝነስ፣አካላስ ሪል እስቴት፣አድሮም ጀኔራል ትሬዲንግ፣ሊና ኃ/የተ/የግ/ማ፣ማጅኮን ጠ/ስ/ተቋራጭ ፣ደግነት ኃ/የተ/የግ/ማ፣ፖስቶክሲንክ ኢትዮጵያ ኃ/የተ/የግ/ማ

2. 49,610-40,000 ካሬ ሜትር የቦታ ስፋት የተረከቡ ሪል ስቴትስ የሚከተሉት ናቸው፡፡

ጋራድ ኃ/የተ/የግ/ማ፣በርታ ኮንስትራክሽን፣ጌት አስ ኢንተርናሽናል፣ ኃይሌና አለም ሪል እስቴት፣ አምባሳደር ኃ/የተ/የግ/ማ፣ ዶ/ር ቻርልስ ናቸው፡፡

3. 39,216-30,000 ካሬ ሜትር የቦታ ስፋት የተረከቡ ሪል ስቴትስ የሚከተሉት ናቸው፡፡

ብርሃን ጉህ/ኃ/የተ/የግ/ማ፣ኤን ኤም ቢ፣አምድይሁን ጠቅላላ ንግድ ፣ጋን ችንግ ሪል እስቴት፣አሴ ትሬዲንግ፣ ስርደንጂ ሃውሲንግ ፣ፓን አፍሪካ ሪል እስቴት ፣አሴ ትሬዲንግ ፣አሴ ሪል እስቴት ፣ተፈሪ ይርጋ፣ሮማናት ሪል እስቴት ፣ብስራት ፀጋ ሪል እስቴት ፣መሐመድ ሰብደን ፣ኢኬር ትሬዲንግ ኃ/የተ/የግ/ማ፣ደ.ኤምሴ ፣ኮሜቶ ትሬዲንግ ፣ይርጋ ሀይሌና ቤተሰብ ኃ/የተ/የግ/ማ ፣ካስትል ሪል እስቴት ፣ካንጋሮ ንላስት ሪል እስቴት ናቸው፡፡

4. 25,000-20,000 ካሬ ሜትር የቦታ ስፋት የተረከቡ ሪል ስቴትስ የሚከተሉት ናቸው፡፡

ኒው ሆኝ ሪል እስቴት፣ሰሙ ተክሌ ፣ሆም ስዊት ሆም ፣ሾላ አክሲዮን ማህበር፣ናሰው ሪል እስቴት፣ፊባ ኢንጂነሪንግ ኃ/የተ/የግ/ማ፣ሆስኢ ትሬዲንግ፣ሚካኤል ቤቶች አካባቢ ማ. ፣ካስማ ኢንጂነሪንግ ፣ማረፊያ ሪል እስቴት ፣ክንድያ ሀገሥ ሪል እስቴት ፣ዜደ.ኤም ፣ሮማናት ሪል እስቴት ኃ/የተ/የግ/ማ

5. 19,800-10,000 ካሬ ሜትር የቦታ ስፋት የተረከቡ ሪል ስቴትስ የሚከተሉት ናቸው፡፡

ሁሴን ሲራጅ ሪል እስቴት፣ቶኝ ላንድ ሪል እስቴት ፣ሲሳይ ደስታ ፣አል አድ አሳ ሪል እስቴት ፣ሀውስ ዊዝደም ሪል ኃ/የተ/የግ/ማ ፣አቤንክ ሪል እስቴት ፣ማይተባይ ኃ/የተ/የግ/ማ ፣ዮሐንስ ኃ/የተ/የግ/ማ ፣ፊሊክስ ኃ/የተ/የግ/ማ ፣ጉላጉል ትሬዲንግ ኃ/የተ/የግ/ማ፣ላዋራ ንግድና ኢንዱስትሪ፣ወ/ሮ ይርጋለም አሰፋው፣ስብሃቱና ልጆቹ ፣አዜብ ሃይሉ፣ፍቃዱና ጓደኞቹ ሪል እስቴት /የተ/የግ/ማ ፣ራጉኤል የቤቶች ግንባታ አ/ማ፣ሰንሴት ሆምስ ሪል እስቴት ፣ቶፊቅ ሻሽ ፣አበው ኃ/የተ/የግ/ማ፣ዋይድ ኢንጂነሪንግ፣ፍሬው ብርሃኔ ሪል እስቴት ፣መሀረት በትዛዙ ሪል እስቴት ፣መሃመድ አሊ ሪል ስቴት ፣ሉሲ ሪል እስቴት ኃ/የተ/የግ/ማ ፣ወ/ሮ አልጋነሽ ሃይሉ ሪል እስቴት

6. 6,940-1,072 ካሬ ሜትር የቦታ ስፋት የተረከቡ ሪል ስቴትስ የሚከተሉት ናቸው፡፡

ኤልያስ አባሚልኪ ፣ኤልያስ መሃመድ እና ኢብራሂም መሃመድ፣እስክንድር ካሳ፣አምሳለ ጌታቸው ፣ጀኖራል አስቴት ፣ማይክሮ ጠ/ሥራ ተቋራጭ ፣ማደክ ካርጌት ኃ/የተ/የግ/ማ ፣ሜይ ሪል እስቴት፣አዱኛ እጅጉ፣ሳሙኤል አለማየሁ፣አቶ ሰለሞን ወርቁ፣ማቲያስ ኃ/የተ/የግ/ማ ፣ማቲያስ ኃ/የተ/የግ/ማ ፣አንቶኒዩ ካርናቪያክ ፣ኢምፓየር ሪል እስቴት፣ፋሪይም ኃ/የተ/የግ/ማ፣አቶ አስራት መኮንን አለም ፣ረዘነ ተፈራ ፣መልካም ራዕይ ሪል እስቴት፣አበራ ቶላ፣መክሊት ሪል እስቴት ናቸው፡፡

የመሬት የግል ኃብትና ይዞታ የግለሰቦች የስብዓዊና ህገ-መንግስታዊ መብት ነው!!!

ሽራተን አዲስ ሆቴል ሲሰራ ከመሬታቸውና ከቦታቸው የተፈናቀሉ የከተማው አባወራዎችና እማወራዎች ምትክ ቤቶች ተሠርቶላቸው እንደተሰጣቸው የቅርብ ጊዜ ትዝታ ነው። የወያኔ የጦር አበጋዦች መንግስት የኪራይ ሰብሳቢነት ፖሊሲና ኢንቨስተሮች መሬታቸውን ለተነጠቀባቸው የከተማ ደሃዎች ቤቶች ሠርተው የመስጠት ግዴታ አለባቸው። በዚህ የመሬት ቅርምት ኃብታቸውን ያጡ የነጡ ደኃዎች ለተፈፀመባቸው ግፍ ተጠያቂው መንግስትና አማላጮች ኢንቨስተሮች አንድ ቀን ከተጠያቂነት አያመልጡም። የሪል ስቴት ዴቪሎፕሜንት እንደማንኛውም ንግድ በህብረተሰብ ውስጥ ተሰማርተው በኪራይ ሰብሳቢነት በመሬት ሊዝ ስም ያካበቱት ኃብት ንፁህ በሆነ መንገድ የተገኘ ኃብት እንዳልሆነ ይታወቃል። ይህ የመሬት ሊዝ ውድድር በመንግስት ህጋዊ አሰራር ሽፋን በነፃ፣ በሊዝ፣ በጨረታ ሽፋን የተከናወነ የከተማ የመሬት ቅርምት ሲሆን መቶ ስልሳ የሪል ስቴት ኢንቨስተሮችን ቢሊዬንር ያደረገና እልፍ አእላፍ የከተማ ንዋሪዎችን ከድህነት ወለል በታች መቀመጥ የከተተ ነው። የወያኔ የጦር አበጋዦች መንግስት የከተማ የኪራይ ሰብሳቢነት ፖሊሲ ውጤት ነው። በዚህ የሪል ስቴት ኢንቨስተሮች ከመንግስት ሹማምት ጋር በመሆን በሙስና በጉቦ፣ የግንባታ ዕቃዎች ከውጭ በማስገባትና አየር በአየር ንግድ በመሸጥ፣ ቦታው ላይ ትንሽ ግንባታ አሳይቶ በውድ ዋጋ በመሸጥ የተገኘ ተጨማሪ ኃብት እንደሆነ ይታወቃል። አንዳንዶች የሪል ስቴት ኢንቨስተሮች እንደ ጃክሮስ ኢትድሮና ሌሎችም የብዙ ቤት ሰሪዎችን ገንዘብ ሲዘርፉ መንግስት ምንም እርምጃ እንዳልወሰደባቸውና ሌሎችም ካንትሪ ክለብ ደብሎኝመንት ኃ/የተ/የግ/ማ የቤት ሰሪዎች ከውላቸው ውጪ እስከ 500,000 ብር እንዲከፍሉ እንደተደረገ ይገልጻሉ። አበው የሪል ስቴት በአንድ የወያኔ ጀነራል ባለቤትነት የተመሠረተ ሲሆን በጉልበት የነጠቁት ግለሰብ ከቀ.ኃ.ሥ ዘመን እስከ ወያኔ ዘመን የገበደበትና የሪል ስቴት ለማልማት ፍቃድ አውጥተው የነበረ ሲሆን፣ በፍርድ ቤት ክርክርም ግለሰቡ ሰበር ችሎት ድረስ በተደጋጋሚ ቢፈረድላቸውም ጀነራሉ፣ ግለሰቡን ከነሚስታቸው ወህኔ በማስወረድ መሬቱን በግፍ መንጠቅ ችሎል። የሪል ስቴት ኢንቨስተሮች በውሉ መሰረት በአሉት ጊዜ ስርተው ባለማስረከባቸው ምክንያት ቤት ሰሪዎች ትልቅ ኪሳራ እንደደረሰባቸውና የመሬት ፖሊሲው በሙስና በጉቦ በአጥንትና ደም ቆጠራ የመሬት ቅርምቱ እንደተካሄደና «አባቱ ዳኛ ልጁ ቀማኛ» እንደሆነ ጥናቱ ያመለክታል።

In economics and in public-choice theory, **rent-seeking** involves seeking to increase one's share of existing wealth without creating new wealth. Rent-seeking results in reduced economic efficiency through poor allocation of resources, reduced actual wealth creation, lost government revenue, increased income inequality, and (potentially) national decline. (From Wikipedia, the free encyclopedia)

የወያኔ የጦር አበጋዦች መንግስት የከተማ የኪራይ ሰብሳቢነት ፖሊሲ ተጨማሪ እሴትና ኃብት ያልጨመረ፤ ጊዜዊ የስራ እድል ብቻ የፈጠረ፤ የመንግስትን ገቢ ያሳጣ፤ በህብረተሰቡ የኃብት ክፍፍል የሰማይና መሬት ልዩነት የፈጠረ በአጠቃላይ የሃገሪቱን ኃብት እንዲሸቀለቅል ያደረገ ፖሊሲ ነው። የመንግስት ኃላፊነት ለዝቅተኝ ገቢ ላላቸው ደሃ ህብረተሰብ በዝቅተኛ ወጭ ቤት ሰርተው የሚሰጡ ሪል ስቴት ኢንቨስተሮችን በመጋበዝ እንዲሰሩ ማድረግ ብቻ ነው።

የወያኔ የጦር አበጋዦች መንግስት የከተማ ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲና የሊዝ ጨረታ በአዲስ አበባ የከተማ ቦታ በዘጠነኛው ዙር የሊዝ ጨረታ አንድ ሜትር ካሬ በ65,000 ብር፣ በአስረኛው 55,597 ብር፣ በአስራአንደኛው 57,000 ሺህ ብር በአስራሁለተኛው 307,000 ብር አንድ ሜትር ካሬ ቦታ ተሸጠ ይሉናል። ይሄ የሚያሳየው የሃገሪቱን እድገት ሣይሆን የብር የመግዛት አቅም ወደ ወረቀትነት (paper money) መቀየሩን ብቻ ነው። የሃገሪቱን የውጪ ምንዛሪ ተመን አንድ የአሜሪካ ዶላር በ24 ብር መመንዘር ልብ ሊሉ ይገባል። የወያኔ የጦር አበጋዦች መንግስት የከተማ የኪራይ ሰብሳቢነት ፖሊሲ አንዱ መገለጫ በአዲስ አበባ ከተማ የአንድ ካሬ ሜትር ቦታ የሊዝ ዋጋ እየናረ መሄድ እንደ ኢኮኖሚ እድገት ተቆጥሯል።

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የከተማ ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ የመንግስት መሥሪያ ቤቶች የቢሮ ኪራይ

የመንግስት ቢሮዎች ግንባታ ፕሮጀክት ጽህፈት ቤት ባህሄደው ጥናት 43 የመንግስት መሥሪያ ቤቶች የራሳቸው ቢሮ የላቸውም። ከገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር መረጃ መሰረት መንግስት ለ43 የመንግስት መሥሪያ ቤቶች ለቢሮ ኪራይ በዓመት 250 ሚሊዩን ብር ወጪ ያደርጋል። የ43 ቤቶች ኪራይ እኩል ቢሆን በ250 ሚሊዩን ሲካፈል የአንዱ ቤት ኪራይ 5,813,953.488 ብር በዓመት ሲሆን፤ በወር የቤቱ ኪራይ ሲሰላ ደግሞ 484,496.124 ሺህ ብር ይሆናል። ቤት አከራዬቹ እነማን ናቸው? የብሄር ብሄረሰብ ተዋያላቸው ድርሻ እንዴት ነው። ለስንት ዓመታት ተከራዩ? ለአስር አመታት ተከራይተውት ከነበር 2,500,000,000 ቢሊዩን ብር ወጪ ተደርጎል ማለት ነው። የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ እነዚህን 43 የመንግስት መሥሪያ ቤቶች በምን መልክ ተከራዬቸው የመንግስት ሹማምንቶችን በማሽከርመምና በማማለል (lobbies) በሙስና፤ በጉቦና በዝምድና ሥራ የለበትም ለማለት የመንግስት መሥሪያ ቤቶች የመከራየት ፖሊሲ ላይ ምን ንፁህ ማስረጃና ፍትሃዊ አሰራር ይገኛል።

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የከተማ ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ የአዲስ አበባና ኦሮሚያ የተቀናጀ ሁሉን አቀፍ የከተማ ልማት ማስተር ፕላን ስም 497,846 ሄክታር መሬት ላይ የሚገኙ ነዋሪዎችን ለማንሳትና መሬቱን ለመሸጥ አቅዶል።

የህወሓት የጦር አበጋዞች መንግስት የአዲስ አበባ ከተማና የኦሮሚያ ልዩ ዞን የተቀናጀ ማስተር ፕላን በሚል መሬት ነጠቃና የህዝቡን ህይወት ለከፍተኛ አደጋ ጥሎል። የአዲስ አበባ መዲና የቆዳ ስፋት በ1961 ዓ/ም 21,800 ሄክታር የነበረ ሲሆን፤ በ1984ዓ/ም 22,200 ሄክታር፤ በ1994ና በ2000ዓ/ም 53,014 ሄክታር በመሆን አደገ ብሎም በ2005ዓ/ም ወደ 54,000 ሄክታር የቆዳ ስፋቱን አሳደገ።

የኦሮሚያ ክልላዊ መንግስት ከ18 በላይ ዞኖች ሲኖሩት ተወሰኑ ል ዞኖችን በውስጡ ያካትታል። ከአዲስ አበባ ኩታ ገጠም የሆኑ የኦሮሚያ ግዛቶች በልዩ ዞንነት በ2008 ዓ/ም ተጠቃለሉ። የኦሮሚያ ልዩ ዞኖች 497,846 ሄክታር መሬት ያጠቃልላል። የኦሮሚያ ልዩ ዞኖች ስድስት ወረዳዎች ማለትም አቃቂ፣ ባራክ፣ ሙሉ፣ ሱሉልታ፣ ሰበታ-ሃዋስ፣ እና ዋልመራ ያጠቃልላል። እንዲሁም ስምንት የገጠር ከተማ ማዘጋጃ ከተሞችን ማለትም ሰንዳፋ፣ ለጋጣፎ፣ ለገዳዲ፣ ሱሉልታ፣ ቡራዩ፣ ሆለታ፣ ዱክም፣ ገላን እና ሰበታን ያካትታል።

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት ህዝቡ ባልመከረበትና ባልተወያየበት የመሬት ቅርምቱን ባወጀ ግዜ ያልጠበቀው ሰላማዊ የህዝብ ቁጣ ገጠመው። ከ140 በላይ ሰዎችን ገደለ፣ ብዙ ሰዎች አቆሰለ፣ ብዙ ሽህ ዜጎችን ዘብጥቶ አወረደ። ህዝቡን ተጠቃሚ ያደረገ የከተማ ልማት ባለመሆኑና ሰው ሰው ያልሸተተ የከተማ ልማት ተጠቃሚ ኪራይ ሰብሳቢው የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት በመሆኑ ህዝቡ አሁንም ትግሉን ቀጥሎ ይገኛል።

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የከተማ ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ በመልሶ ማልማት ፕሮግራም ስም 1430 ሄክታር መሬት ላይ የሚገኙ ነዋሪዎችን ለማንሳትና መሬቱን ለመሸጥ አቅዶል። ረብሶ ጥር 11 ቀን 2008 በወጣው ሪፖርተር ጋዜጣ መሠረት፡-

የቀበሌ እና የኪቢአድ ቤቶች

የካ ከ/ከተማ መ/ል/ከ/ማደስ ጽ/ቤት

ለአቶ/ወ/ሮ/ወ/ሪት

ጉዳዩ፡- መረጃ እንድታስገቡልን ስለመጠየቅ

የሚኖሩበት አካባቢ ለህዝብ ጥቅም ሲባል በ2008 ዓ.ም. በመልሶ ማልማት ፕሮግራም የታቀፈ በመሆኑ እርስዎም የመልሶ ማልማቱ ተነሿ መሆኑ ተረጋግጧል። ስለሆነም ከነዚህም ውስጥ የሚኖሩበት የመንግስት ቤት፣ አጥር፣ የሚፈርስ መሆኑን አውቀው ቅድመዝግጅት እንድታደርጉና ከጽ/ቤታችን ለሚመጡ ባለሙያዎች ትብብር እንድታደርጉ እየጠየቅን ይህ የጥራ መቆጣጠሪያ ሰነድ ሳምንት ውስጥ ለካሳ ብቁ የሚያደርግዎትልን እስኪሰጥ የሆኑ መረጃዎችን ለይዞታ ማረጋገጫ የታደሰ የኪሳራ ውል፣ ፔጅ፣ የከፈለባችሁ የሞጫረሻ ደረሰኝ፣ የነዋሪነት መታወቂያ፣ ውሃና መብራት የገባበት ወል፣ የውከልና ማስረጃ፣ የፍርድ ቤት የወራሽነት ማስረጃ፣ የመሳሰሉትን የይዞታ መረጃዎች ዋናና ኩላሊት መያዝ መገናኛ ውበት ህንፃ ፊት ለፊት በሚገኘው የካ ከ/ከተማ የካ/ከ/መ/ማ/ክ/የሰራ ሂደት 2ኛ ፎቅ የባህር ቁጥር 204 እና በወረዳችሁ ላይ ለካሳ መረጃ አሰባሰብ ኪዝ ደም መረጃችሁን እንድታስገቡልን እያሳሰብን ስለትብብርዎ ከወዲሁ እናመሰግናለን።

በአዲስ አበባ ከተማ በመልሶ ማልማት ፕሮግራም በ2008 ዓ/ም በጀት ዓመት ጀምሮ 360 ሄክታር መሬት ላይ ያሉትን ንዋሪዎች ለማንሳትና ወደ ሌላ ቦታ ለማስፈር ወስኖል። በአዲስ አበባ የሚገኙት የካ፣ አራዳ፣ ጉለሌ፣ ንፋስ ስልክ፣ ላፍቶና ኮልፌ ቀራንዩ ክፍለ ከተሞች ውስጥ ነው። በዚህ አመት በየካ ክፍለ ከተማ በ68 ሄክታር መሬት ላይ የሚኖሩ 1427 ነዋሪዎች እንደሚነሱና ወደ ሌላ ቦታ እንደሚሰፍሩ ተገልጾላቸዋል። በየካ ክፍለ ከተማ የሚገኙ ጥንታዊ ሠፈሮች ካዘነችሱ፣ መናፃፅሪያ እስከ አዋሬ ድረስ ከሚሰሰ ፎርድ ት/ቤት ጀርባ ያለው 50 ሄክታር መሬትና በተጨማሪም በመገናኛ አካባቢ ከጋይሌ ገብረ ሥላሴ ሕንፃ ጀርባ እስከ ሾላ ገበያ፣ ለም ሆኑ ያለው 17 ሄክታር መሬት

ነዋሪዎች ተነስተው ወደ ሌላ ቦታ እንደሚሰፍሩ ትዕዛዝ ተላልፎል። በአራዳ ክፍለ ከተማ የሠራተኛ ሠፈርና የአሮጌው ቁራ ያልተነሱ አካባቢዎችን ጨምሮ በአምስቱም ክፍላት ከተሞች ተመሳሳይ የማስነሳት ሥራ እየተከናወነ መሆኑ ታውቋል። የአዲስ አበባ ከተማ በ54,000 ሺህ ሄክታር መሬት ወይም 540,000,000 ሜትር ካሬ ላይ የከተመች ሲሆን 60 በመቶው ማለትም 32,400 ሺህ ሄክታር መሬት ወይም 324,000,000 ሜትር ካሬ ላይ የሚገኙ የከተማው ነዋሪዎች ተነስተው ወደ ሌላ ቦታ እንደሚሰፍሩ የከተማ መሬት ኪራይ ሰብሳቢው የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት አስታውቋል።

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት

በ1994 እኤአ በማዕከላዊ እስታትስቲክስ ባለሥልጣን መስሪያ ቤት ይፋ የተደረገው በኢትዮጵያ የህዝብና የቤቶች ቆጠራ መሠረት በአዲስ አበባ፣ ድሬ ዳዋና በሃራሪ ከተሞች ውስጥ ያለውን የንዋሪዎች የህዝብ ስብጥር ከሠንጠረዥ ውስጥ ቀንጭበን ለማሳየት እንሞክራለን። የዛሬ 21 አመት የወጣው እስታትስቲክስ ሪፖርት ዛሬ በምን መልክ የከተማዎቹ ንዋሪዎች የህዝብ ስብጥር እንደደረሰ መረጃ የለም። እንዲህ ዓይነት ሪፖርትም ከዛ በኋላ በማዕከላዊ እስታትስቲክስ ባለሥልጣን ለህዝብ ቀርቦ አያውቅም። ዋናው አላማው ግን አማራውን፣ ኦሮሞውንና ጉራጌውን ቁጥር በነዚህ ከተሞች መቀነስ እንደሆነ ሳይታለም የተፈታ ነው። ወያኔ ምርጫ በደረሰ ጊዜ በእነዚህ ከተሞች ህዝቦች ባለመመረጡና የተቃዋሚ ፓርቲዎች ደጋፊዎች ናቸው የሚል መረጃ ስላለው ነው።

በተለይ በአዲስ አበባ፣ ድሬ ዳዋና በሃራሪ ከተሞች ውስጥ የህዝቡን ስብጥር በጉልበት መቀየር ይፈልጋል። ለዚህ ነው በመልሶ ማልማት ፕሮግራም ስም በአዲስ አበባ ከተማ፣ ቀጥሎም በድሬ ዳዋና በሃራሪ ከተሞች ውስጥ ለማድረግ እቅድ አለው። በዚህም መሠረት በነዚህ ከተሞች ውስጥ ለዘመናት የኖረውን ህዝብ በእድር፣ በእቁብ፣ በፅዋ ማህበራት፣ በሰርግና በሃዘን አብሮ የሚኖረውን ህዝብ መጥወዝ ያስፈለገው። የከተማውን ህብረተሰብ ድርና ማግ የሆነበትን (Social fabric) በመበጣጠስ ወደ ልዩ ል ቦታዎች ህዝቡን በማስፈር ከ50 እስከ 70 አመታት የኖሩበትን መንደርተኞች በስነ-ልቦና ቀውስ ውስጥ የከተተው። ወያኔ በምትካቸው ከሃገሪቱ ልዩ ልዩ ቦታዎች ታመኝ የሆኑ ሰዎችን ማስፈሩ ለመጭው ምርጫ በአሸናፊነት ለመወጣት የጠነሰሰው ዘዴ ነው።

Table 2.15 Percentage Distribution of Major Ethnic Groups with 500,000 or more Persons by Region, Ethiopia: 1994

Ethnic group	Affar	Amara	Gedo	Guragie	Hadiya	Keffa	Oromo	Sidama	Somali	Tigray	Wela	Gamo	Other groups	Eth.National	Foreigners	Not stated	Total
Addis Ababa	0.0	48.3	0.0	17.5	0.4	0.1	19.2	0.1	0.2	7.6	0.5	0.9	3.0		2.0	0.1	100
Dire Dawa	0.0	27.7	0.0	4.5	0.5	0.0	48.0	0.0	13.9	1.8	0.2	0.0	2.2		0.9	0.1	100
hararai	0.0	32.6	0.0	3.2	0.0	0.0	52.3	0.0	1.7	1.7	0.1	0.0	8.2		0.1	0.1	100

Source:-the 1994 population and housing census of Ethiopia, volume II analytical report, page 44

- አማራ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ 48.3 በመቶ፣ ድሬ ዳዋ ከተማ ውስጥ 27.7 በመቶና በሃራሪ ከተማ 32.6 በመቶ ከነዋሪዎቹ ድርሻ አለው።
- ኦሮሞ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ 19.2 በመቶ፣ ድሬ ዳዋ ከተማ ውስጥ 48.0 በመቶና በሃራሪ ከተማ 52.3 በመቶ ከነዋሪዎቹ ድርሻ አለው።
- ጉራጌ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ 17.5 በመቶ፣ ድሬ ዳዋ ከተማ ውስጥ 4.5 በመቶና በሃራሪ ከተማ 3.2 በመቶ ከነዋሪዎቹ ድርሻ አለው።
- ትግራይ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ 7.6 በመቶ፣ ድሬ ዳዋ ከተማ ውስጥ 1.8 በመቶና በሃራሪ ከተማ 1.7 በመቶ ከነዋሪዎቹ ድርሻ አለው።
- ሌሎች ኢትዮጵያዊ በአዲስ አበባ ከተማ ውስጥ 3.0 በመቶ፣ ድሬ ዳዋ ከተማ ውስጥ 2.2 በመቶና በሃራሪ ከተማ 8.2 በመቶ ከነዋሪዎቹ ድርሻ አላቸው።

ከ«መሬት ላራሹ» ወደ «መሬት ለኢንቨስተርና ለወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት»

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የከተማ ኪራይ ሰብሳቢነት የኢኮኖሚ ፖሊሲ በመልሶ ማልማት ፕሮግራም ስም 1,430 ሄክታር መሬት ወይም 14,300,000 ሜትር ካሬ ላይ የሚገኙ ነዋሪዎችን ለማንሳትና መሬቱን ለመሸጥ ቀጭን ትዕዛዝ አስተላልፎል። የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር በመልሶ ልማትና በወሰን ማስከበር ለሚነሱ 23,000 ተነሿዎች 6.2 ቢሊዮን ብር ካሳ ለመክፈልና 404 ሄክታር መሬት ምትክ ቦታ ለመስጠት ዕቅድ መያዙን መረጃዎች አመልክተዋል። ለ23,000 ተነሿ ነዋሪዎች 6.2 ቢሊዮን ብር በአማካይ ሲካፈል ለአንድ ተነሿ አባወራና እማወራ 269,565 ሺህ ብር ካሳ በመንግስት ይከፈለዋል ማለት ነው። በአሁኑ ጊዜ 269,565 ሺህ ብር ካሳ መኖሪያ ቤት ያሰራዋል ወይ? ለ23,000 ተነሿ ነዋሪዎች 404 ሄክታር መሬት ወይም 4,040,000 ሜትር ካሬ ምትክ ቦታ ለመስጠት ዕቅድ ተይዞል፤ በአማካይ ሲካፈል ለአንድ ተነሿ አባወራና እማወራ 175.7 ሜትር ካሬ ምትክ ቦታ ይሰጣቸዋል ማለት ነው።

በአዲስ አበባ ከተማ ንዋሪዎች የመሬት ይዞታ ካርታ ያላቸው ባለሀብቶች መሬታቸውን እንዳይሸጡና እንዳይለውጡ፤ በቦታቸው ላይ የማልማት አቅማቸው ሳይጠየቅ ሕዝቡን ያላማከረ የመንግስት የተነሱ ቀጭን ትእዛዝ መሬቱን ለማን ለመቸብቸብ እንደተቻሉ ህዝቡን አስገርሞል። በአዲስ አበባ የከተማ ቦታ በዘጠነኛው ዙር የሊዝ ጨረታ አንድ ሜትር ካሬ በ65,000 ብር፤ በአስረኛው 55, 597ብር፤ በአስራአንደኛው 57, 000 ሺህ ብር በአስራሁለተኛው 307, 000 ብር አንድ ሜትር ካሬ ቦታ የከተማ መሬት ኪራይ ሰብሳቢው መንግስት ሸጣል። የመሬት ይዞታ ካርታ ያላቸውን ባለሀብቶችን መሬት እየነጠቁ ለባለግዜ አዲስ ኢንቨስተሮችን ኃብታም ማድረግ የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት መሠሪ ፖሊሲ ነው።

በአዲስ አበባ የከተማ ቦታ ከ9ኛ እስከ12ኛ ዙር የሊዝ ጨረታ የአንድ ሜትር ካሬ ዋጋ በብር ሂሳብ ስሌት የተሰላ ጥናት

የቦታ ስፋት	9ኛ ዙር (ብር)	10ኛ ዙር (ብር)	11ኛ ዙር (ብር)	12ኛ ዙር (ብር)
አንድ ሜትር ካሬ ቦታ	65,000	55, 597	57, 000	307, 000
324,000,000 ሜትር ካሬ ቦታ መንግስት ከሸያጩ የሚያገኘው	21,060,000,000,000 ትራሊዩን ብር	18,013,428,000,000 ትራሊዩን ብር	18,468,000,000,000 ትራሊዩን ብር	99,468,000,000,000 ትራሊዩን ብር
14,300,000 ሜትር ካሬ ቦታ መንግስት ከሸያጩ የሚያገኘው	929,500,000,000 ቢሊዩን ብር	795,037,100,000 ቢሊዩን ብር	815,100,000,000 ቢሊዩን ብር	4,390,100,000,000 ትራሊዩን ብር
ለ23,000 ተነሿ ነዋሪዎች ካሳ	6,200,000,000	6,200,000,000	6,200,000,000	6,200,000,000
ለ23,000 ተነሿ ነዋሪዎች በመንግስት የተዘረፉት ገንዘብ	923,300,000,000	788,837,100,000	808,900,000,000	4,383,900,000,000

ማስታወሻ፡- አንድ ሄክታር እኩል ይሆናል 10,000 ሜትር ካሬ

- 324,000,000 ሜትር ካሬ ቦታ መንግስት ከሸያጩ የሚያገኘው ከ21 እስከ 99 ትራሊዩን ብር ይገመታል።
- 14,300,000 ሜትር ካሬ ቦታ መንግስት ከሸያጩ የሚያገኘው ከ795 ቢሊዩን ብር እስከ 4 ትራሊዩን 390 ቢሊዩን 100 ሚሊዩን ብር ይገመታል።
- 23,000 ተነሿ ነዋሪዎች ካሳ 269,565 ሺህ ብር የመኖሪያ ቤት እዲሰሩበት መንግስት ይሰጣል።
- 23,000 ተነሿ ነዋሪዎች ካሳ በመንግስት የተዘረፉት ገንዘብ ከ788 ቢሊዩን እስከ 4 ትራሊዩን 383 ቢሊዩን 900 ሚሊዩን ብር ይገመታል። ይህም 23,000 ተነሿ ነዋሪዎች የመሬት ይዞታቸውን በነፃ ገበያ የመሸጥ እድል ቢኖራቸው ያገኙት የነበረ ህገ መንግስታዊና ዜጎች ኃብት የማፍራት ቦታቸውን የመሸጥ የመለወጥ መብታቸው ነበር።

አበባ አምራች ኢንቨስተሮች

የኢትዮጵያ መንግስት «የግብርና መር ኢንዱስትሪያላይዜሽን ስትራቴጂ» በመንደፍ ለአበባ አምራች ኢንቨስተሮች ማበረታቻ የአምስት ዓመት የታክስ እፎይታ፤ ዕቃ ሲያስገቡ የጉምሩክ ቀረጥ አለመክፈል ጥቅም፤ አበባ በሚልኩ ግዜ በሚፈጠር ኪሳራ አለመጠየቅና ውጭ ካሉ ሰዎች የውጭ ምንዛሪ ድጎማ ማግኘት፤ መሬት በቀላሉ በሊዝ እዲያገኙ ፍቃድና የባንክ የብድር አገልግሎት ማግኘት የመሳሰሉት ጥቅም አግኝተው ነበር። መንግስት ለአበባ አምራች ኢንቨስተሮች ያቀረበው ቦታ በአዲስ አበባ ክልል ወጣ ብሎ በሚገኙ የገበሬ የእህል እርሻዎችን በማስነሳት ቀጥሎ ባለው ሰንጠረዥ የቦታው ስም የአበባ ኢንቨስተሮች ብዛት፤ የአበባ እርሻ በመቶኛ፤ ከአዲስ አበባ ያላቸው ርቀት፤ ከባህር ጠለል ያላቸው ከፍታ በሚቀጥሉት ከተሞች ማለትም በደብረዘይት የአድኦ ጤፍ አምራች ገበሬዎች ተነቀሉ፤ ዝዋይ፤ ሰበታ/አለምገና፤ ቆቃ፤ ሰንዳፋ/ሱሉልታ፤ ሆለታ /አዲስ አለም፤ መናገሻና ሌሎች ቦታዎች በሊዝ ተሸጡ።

TABLE 2 Location of cut flower farms

Common Cluster Name	Number of farms	Percentage of farms	Mean distance from Addis Ababa(Km)	Mean altitude (meters above sea level)
Debre Zeit	7	10.9	49.6	1,870
Ziway	6	9.4	163.0	1,644
Sebeta /Alemgena	10	15.6	25.9	2,082
Koka	3	4.7	98.0	1,617
Sendafa /Slulta	5	7.8	38.4	2,228
Holeta/Addis Alem	20	31.3	39.3	2,289
Menagesha	5	7.8	32.8	2,570
Others	8	12.5	93.5	1,847
Total	64	100.0	58.9	2,081

Source: Mulu 2008, Table 2

Land to investors

The allocation of farm land to investors in various parts of the country has been going on since the second half of the 1990s, but in the period up to the end of 2002, those requesting land were predominantly local investors and the land granted was for the most part small in size, less than 500 hectares. Foreign investors began to show keen interest following the enactment of the investment proclamation and as the success of the floriculture business in winning a growing market in Europe and elsewhere became apparent. The years between 2003 and 2007 were the boom years for cut flower exports in this country. The demand for land by investors, particularly foreign ones, began to increase sharply from 2006, and in 2008 there was what amounted to a mad rush to get access to land by both groups, with many applicants requesting large tracts, some measuring 10,000 hectares or more. More than one-third of the land allocated to investors by the Regions in the ten year period was given out in 2008.

TABLE 3 Evolution of floriculture in Ethiopia

Year	Number of farms (growers)	Cultivated Area(ha)	Number of exported stems	Export value (USD\$)
2001/2				305,000
2002/3			16,000,000	2,900,000
2003/4			32,000,000	5,500,000
2004/5	30	150	83,000,000	12,700,000
2005/6	69	345	186,000,000	22,900,000
2006/7	70	801.6	478,144,926	63,601,220

Source: primary data MOTI 2007; Ethiopian Customs Authority

2012 እኤአ በኢትዮጵያ ኢንቨስትመንት መረጃ መሠረት ከ1998 እስከ 2009እኤአ የአበባ ልማት እድገት ውጤታማ እንደሆነና ከአፍሪካ በውጭ ንግድ ኢትዮጵያ ሁለተኛ አበባ ላኪ ሃገር መሆኗን ያትታል። በዚሁ ዓመት የአበባ ኢንዱስትሪ ልማት በ1,200 ሄክታር መሬት ላይ ከ80 የአበባ ኢንቨስተሮች በዘርፉ እንደተሰማሩ የኒዘርላንድ፣የህንድና የእስራኤልና የሃገር ውስጥ ኢንቨስተሮች ያካትታል። ኢትዮጵያ በውጭ ንግድ የአበባ ምርቶችን ወደ ባህር ማዶ ሃገራት፣ ኒዘርላንድ፣ፈረንሳይ፣ጀርመን፣ጣልያን፣ካናዳ፣ኖርዌ፣ስዊድን፣እንግሊዝ፣መካከለኛው ምስራቅና ሌሎች የአውሮፓ ህብረት ሃገራት ትልካለች።

In March 2006, 2,031 hectares of land were allocated to investors for floriculture development, and by June 2007, 801.6 hectares were in production.⁴ As of June 2007, seventy companies were active in the industry and six companies were setting up operations. In the three years up to 2007, both export volume and earnings showed more than fivefold growth (see Table 3), and this made flowers the sixth largest export commodity of the country, after coffee, oilseeds, chat, leather and live animals (ENST 2006).

የአበባ አምራች ኢንቨስትመንት ስኬቶች

- በኢትዮጵያ 37 በመቶ መሬት በአበባ መሸፈነ፣25 በመቶ ውጭ ንግድ ድርሻ ሽፋን ከአጠቃላይ ከውጭ ንግድ ድርሻ መያዙ፣የስራ ዕድል 15,200 እስከ 25,000 ቆሚ ሠራተኞች መሆንና 8,800 ግዜያዊ ሰራተኞች ዕድል መስጠቱና ከ60 እስከ 70 በመቶ ለሴቶች የስራ እድል መፍጠሩ እንዲሁም ለ10,000 ሠራተኞች የግሪን ጋውስ ግብታ ጊዜዊ ስራ መፍጠሩ በአንኳዊነት ይጠቀሳል።
- According to calculations based on data obtained from MOTI, Ethiopian farms account for 37% of the land under flower cultivation, and 25% of the total export volume. FDI uses 49% of the land under flower cultivation but provides 57% of the export volume,¹⁵ showing that on average Ethiopian farms have a much lower productivity than FDI ones. This confirms the critical view expressed above by a Dutch grower. The European market is the main destination for Ethiopian flowers. In 2003–5, exports to three European countries, The Netherlands, Germany and UK, constituted 90% of the total export of Ethiopian flowers (Joosten 2007). Nowadays, new Ethiopian flower destinations are emerging in the Middle East, Japan and USA. Russia and Scandinavian countries are also becoming new destinations.
- The floriculture sector of Ethiopia is an important generator of employment. Based on data from the Ministry of Trade and Industry, we calculated that the sector had generated 15,200 permanent and 8,800 casual jobs by June 2007. A 2008 survey (Mulu 2008) puts the figure even higher at 25,000 permanent workers. Most workers (60–70%) are women who, according to the growers interviewed, are preferred as they are more committed and work neatly. In addition, according to MOTI data, more than 10,000 labourers were engaged in construction of greenhouses as of March 2006.

የአበባ አምራች ኢንቨስተሞችና ተግዳሮቶች

- የአበባ አምራች ኢንቨስተሮች ግብዓቶች 80 በመቶው ከባህር ማዶ ሃገራት የሚመጡ በመሆኑና 20 በመቶው ብቻ በሃገር ውስጥ እንደሚመረት ጥናቶች ያረጋግጣሉ። ለአበባ አምራች ኢንቨስተሮች 1200 ሄክታር መሬት ተሰጥቶ ፤ይኼ ሁሉ መሬት ለውጭ ባለሀብት ተሰጥቶ ለሀገሪቱ የሚያስገኘው ገቢ ትንበያ(Revenue projection) በግልፅ የተቀመጠ ጉዳይ አይደለም። ጥቅምና ጉዳት(Cost-benefit analysis) ስሌት ሳይሰራ ማለትም የአበባ ኢንቨስተሮች 80 በመቶ ግብአቶቻቸውን(ፀረ-ተባይ፣ፀረ-አረምና ልዩልዩ ኬሚካሎችና ማዳበሪያ፣የአበባ ችግኞች) የውጭ ምንዛሪ ተገዝቶ ከውጭ ሃገር ይመጣል።የኢትዮጵያ የአበባ ምርት አጠቃላይ የተሸጠበት ዋጋ ስሌት ተደርጎ ከገቢ ውጪው ሂሳብ በጥናት ተረጋግጦ እስካልተሰላ ድረስ፤ ጥቅምና ጉዳቱን ማረጋገጥ አይቻልም። ከአበባልማት ሌላ ሌሎች የኢንቨስተሞች አማራጮች ታስበው ነበር ወይ?»

“There are some backward linkages in non-core inputs, but local content in the sector remains very low. It is highly dependent on imported inputs to grow flowers. According to data obtained during fieldwork, about 80% of the required input is imported and only 20% is produced domestically; this mainly involves packing materials.¹⁷ According to MOTI data collected in 2006, more than ten domestic firms supply locally produced packing materials, and several importers of other inputs have emerged, as have other service providers in logistics and a soil analysis laboratory. In the case of forward linkages, a few domestic firms are trying to sell directly to buyers and are creating retail shops locally in exclusive restaurants, supermarkets and main streets. ”

- በ2007 እኤአ የአበባ አምራች ኢንቨስተሮች ከኢትዮጵያ ልማት ባንክ 623 ሚሊዩን ብር ተበድረው የደሃው ገበሬና አርብቶ አደሩ መሬቱ ተከፋፍለውና ህብረተሰብ ተፈናቅሎ ለድህነትና ርሃብ ከመዳረጋቸው ሌላ የኢንቨስተሮች ውጤታቸው የአንድ ሰዎችን የመንግስት የፕሮፓጋንዳ ፍጆታ ከመሆን በስተቀር የተፈለገው የውጪ ምንዛሪ «ላም አለኝ በሰማይ፣ ወተቶንም አላይ» ከመሆን አልዘለለም።የአበባ አምራች ኢንቨስተሮች ወደ ውጭ የሸጡትን አበባ ዋጋ በመቀነስ ልዩነቱን በውጭ ባንኮች በማስቀመጥ ለሃገሪቱ ሊገባ የነበረውን በመስረቅ፣ የውጪ ምንዛሪ ከአመት ወደ አመት እያሸቆለቆለ መሄዱን በጥናት ተረጋግጧል። በዚህም ምክንያት የአበባ አምራች ኢንቨስተሮች የአበባ ችግኝ ወደ ውጭ ንግድ ዩኤስ 10 ሳንቲም ዋጋ በታች የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ እንዳይፈቅድ ብሄራዊ ባንክ አስተላልፎል።

“Last but not least, the Development Bank of Ethiopia (DBE) provides soft loans to the sector. The bank extends credits up to 70% of the total investment, pledging no other collateral than the project itself. It is difficult to ascertain how important this has been in practice. Comparing data from the EIA with data from DBE, we can conclude that 42 of the 57 investors (74%) in the industry registered by the EIA in 2007 had loans from the DBE. According to EIA data, 27 of these investors had a total registered capital of 1.1 billion birr (or e88m). According to DBE data they had approved loans to the value of 623 million birr, or 56% of registered capital. Of these loans more than 77% had already been disbursed in 2007. The list of 27 investors includes 7 Ethiopian investors and 20 non- Ethiopians, among them 3 Dutch growers. These Dutch growers had approved loans equal to 46% of their registered capital. For Dutch growers the DBE finance is less important, due to PSOM and the Sher project (see below).” THE ETHIOPIAN CUT FLOWER INDUSTRY.

“The floriculture sector also generates foreign exchange. Table 3 shows the tremendous growth in the past five years (MOTI 2007). According to the National Bank of Ethiopia (NBE), Ethiopia does not fully benefit, as the selling price reported by exporters is below the price which Ethiopian flowers actually fetch in export markets. As a result, the country loses significant amounts of foreign exchange revenue (*ibid.*). In 2006 the NBE issued a directive which required the exporters’ association to report on auction prices offered for Ethiopian flowers. This would enable the NBE to verify prices declared by exporters as part of their export permits. In 2007 the NBE issued directive FXD/32/2007, which required all commercial banks to reject flower export permit applications with a price below US\$10 per stem. ”

- የአበባ አምራች ኢንቨስተሮች በሙያው ያላቸው ክህሎት አናሳ በመሆኑና ብዙዎቹ ባለታብቶች በአበባ ስም ቦታ ለመያዝ ያደረጉት ሽሜ እንጂ እውቀቱና ችሎታ የሌላቸው በመሆኑ፣ብዙዎቹ ኢንቨስተሮች ከባንክ ተበድረው የአበባ እርሻቸውን በኪሣራ ስም አላውጀው ከአበባ ልማቱ ስራ እነወደወጡ ይታወቃል። በአበባ ልማት የተሰማሩ ሠራተኞች ደግሞ

በቀን ዩኒት 0.78 እስከ አንድ ዶላር 67 ሳንቲም በቀን እየተከፈላቸው፤ የጤንነት መድሃኒቶች ሽፋን ሳይሰጠው ብዙዎቹ ሰራተኞች በፀረ አረም፣ፀረ ተባይ ኬሚካሎችና ማዳበሪያ ደህንነታቸው ሳይጠበቅ በሽተኛ ሆነዋል።

Workers are unskilled. They earn US\$0.78–1.67 per day. In the case of the Sher-Ethiopia project, the producers fixed the minimum wage at \$1.1 per day. Nevertheless, the workers are not yet unionised to protect their own rights.

- የባህር ማዶ ዜጎች ኒዘርላንድ፣ህንድና እስራኤል ባለቤትነት ስር ያሉ፤ የአበባ አምራች ኢንቨስተሮች የቴክኖሎጂ ሽግግር በአበባ ልማት ያስተላለፉት ድርሻ አናሳ መሆንና እነዚህ ኢንቨስተሮች በተለያዩ ምክንያቶች ቢወጡ የሃገር ውስጥ ኢንቨስተሮች ተክተው በእውቀትና በሙያ ክህሎት እንዲሁም በዓለም አቀፍ ንግድ ለመሳተፍ አቅምም ብቃትም ስለሌላቸው እነዚህ የዘርፍ ተግዳሮቶች ናቸው።

The rose industry has undergone successful development over the period 1998–2009. Ethiopia is now the second largest flower exporting country in Africa. It is also an ideal location for highland and low land world class flower growers. The flower industry is one of the fastest growing sub sectors in the country. Currently, a total of about 1,200 hectares of land in Ethiopia is covered by more than 80 flower growers who came from Netherlands, India and Israel including local investors. Ethiopia exports its cut flower to Netherlands, France, Germany, Italy, Canada, Norway, Sweden, UK, Middle East, and other EU countries.

(Ethiopia Investment Guide 2012)

- በአጠቃላይ የቴክኖሎጂ ሽግግርና ስልጠናና ክህሎት ለህብረተሰቡ፣ከጎጂ ኬሚካል የደህንነት አጠቃቀም ማስተማር የመሳሰሉትን በአበባ ልማት ለተሰማሩ ኢንቨስተሮች በመርሃ ግብሩ ዶሴ ላይ በተጎዳኝ ቢሰፍርም አንዳችም ነገር አልተሰራም። በዚህም ምክንያት ከጥቅሙ ጉዳቱ አመዘዋወር ይገኛል። «መሬትን መመገብና ማበልጸግ በራሱ ትልቅ የኢንቨስትመንት ሀብት ነው። አሁን በመሬት ላይ ኢንቨስት ለማድረግ በሊዝ የወሰዱት ሁሉ እውን የመሬቱን አፈር ይመገቡና ያበለፀጉታል? ወይስ የመሬቱን አፈር ቃባቱንና ሰባቱን ምጥጥ አድርገው «ደረቅ አቡዋራ» ያስበሉታ የሆን?» ይላሉ የኢንባርማንታል አጥኝ ተሞጋጮች።

ኢትዮጵያ በግብርናው ኢኮኖሚ ዘርፍ

«በኢትዮጵያ የእርሻ ሥራ አዋጪ ሊሆን የሚችለው እንደማንኛውም የሙያ ሥራ የቴክኖሎጂ፣ኢነርጂ፣የካፒታል፣ ግብአትና ገበያ አገልግሎት ተደራሽ ሆኖ በንግድ ተመዝግቦ፣የእርሻ ኢንዱስትሪ ከባንያ ሆኖ፣በማንኛውም መስፈርት፣ የፋይናንስ መለኪያ ተገምግሞ ወጪና ገቢ ተለክቶ፣አዋጭነቱ ታይቶ፣የሚሠራ መደበኛ የሙያ መስክ ሆኖ እንደማንኛውም የንግድ ተቀም የንግድ ሕግ ጥበቃ ተደርጎለት ኢንቨስትመንት ተገብቶ የሚሰራ ሊሆን የሚችል መሆኑና የንግድ መስክ ሊሆን ይችላል። የእርሻ ሥራ ተከታታይ ሙከራ የሚካሄድበት በመሆኑ ሳይንሳዊ መሣሪያዎችንና ዘዴዎችን በተጨማሪ ይጠቀማል። በሥራ ሂደት ያገኘው ወጤት ደግሞ ለአንድ ገበሬ ትርፋማና ወጪውን የሚሸፍን እንዲሁም ለመጪው ዘመን አዋጭና ትርፋማ መሆን ይጠበቅበታል። ስለዚህ የእርሻ ሥራ ሳይንሳዊ ተግባር ብቻም ሳይሆን ቢዝነስ ነው ይባላል።»(የኢኮኖሚው ስነ-ምህዳር)

የኢትዮጵያ ገበሬዎች የመሬታቸው የቦታ ይዞታ ማረጋገጫ ካርታ ሳይሰጣቸው፣ መሬታቸው በሊዝ ተሸጦ ለዝቡት የውጭ ኢንቨስተሮች የሚሰጠው ማበረታቻ በተለይ የግብር እፎይታ፣ከቀረጥ ነፃ እቃ እንዲያስገቡ፣ከባንክ ብድር የማግኘት፣ 50 ዓመታት በመሬቱ የመጠቀም መብት ወዘተ የአገራችን ገበሬዎች ይህን መብት መነፈጋቸው በገዛ መሬታቸው ይህን መብት ማጣታቸው በሃገሪቱ ፍትህና ርትህ አለ ለማለት አያስደፍርም። ለዚህ ነው አገሪቱ በምግብ ሰብል እራሱን የማትችለው? የአገሪቱ ህዝብ በተደጋጋሚ በርሃብ ቸነፈር የሚጠቃው፣በተሳሳተ የመንግስት የግብርና ኢኮኖሚ ዘርፍ ፖሊሲ ምክንያት ነው እያሉ በሙያው ዘርፍ ያሉ አጥኝዎች ይሞግታሉ። ከታች ሰንጠረዥ ላይ የምትመለከቱት በኢትዮጵያ ግብርና ሚኒስቴርና ኢንቨስትመንት ቢሮ ድረገፅ የቀረበ የተጣረሰ መረጃ ለናሙና ያህል ይችላል ሃገር በሃሰት መረጃ ወዴት እየሄደች እንዳለ ያመለክታል።

No.	Type of farming	Potential Area(hectares)	Actual Area(hectares)
1	Wheat	-	1,095,436
2	Barley	-	1,398,215
3	flower	-	1,200
4	spices	-	244,000
5	sugarcane	303,500	24,280

Source: Investment- Guide- 2012

Potential Areas for Farming

No.	Type of farming	Potential Area(hectares)	Actual Area(hectares)	RegionProduced area
1	Rice	280,000		SNNP,Oromiya,Amhara, Benshangul Gumuz, and Somali
2	maize	1,400,000	1.77million	SNNP,Oromiya,Amhara, Benshangul Gumuz, Gambella and Somali
3	Horticulture	763,300	152,600	SNNP,Oromiya,Amhara, and Dire Dawa
4	coffee	426,000	600,000	SNNP,Oromiya,Amhara, and Gambella
5	Tea	150,000	2,700	SNNP,Oromiya,Amhara, and Gambella
6	Cotton	3,000,810		Tigray,SNNPR , Oromiya,Amhara, Benshangul Gumuz, Gambella, Afar and somali
7	Oil crops	1,601,323		Tigray,SNNPR , Oromiya,Amhara, Benshangul Gumuz, Gambella, Afar and somali
8	Pulse	3,274,469		Tigray,SNNPR , Oromiya,Amhara, Benshangul Gumuz, and Gambella
9	Rubber	200,000		SNNP and Gambella
10	Palm oil	450,000		SNNPR,Oromiya and Gambella
	Total	11,545,902		

Source: Ministry of Agriculture

ማጠቃለያ የኢትዮጵያ አጠቃላይ የቆዳ ስፋት

የኢትዮጵያ አጠቃላይ የቆዳ ስፋት 1,257,600 ሚሊዮን ስካዌር ኪሎሜትር ነበረ።

የወያኔ የጦር አባታዊ መንግስት ከኢትዮጵያ ግዛት ኤርትራ ስትገነጠል 117,600 ሺህ ስካዌር ኪሎሜትር ሰጠ። በአሁኑ ጊዜ የኢትዮጵያ አጠቃላይ የቆዳ ስፋት 1,140,000 ሚሊዮን ስካዌር ኪሎሜትር ነበረ።

Ethiopian Area 1,257,600 million square kilometers.

Eritrea Area 117,600 square kilometers.

Current Ethiopian Area 1,140,000 million square kilometers.

- Arable land 513,000 square kilometers {45%}
- Irrigated land 34,200 square kilometers {3%}

የኢትዮጵያና የኤርትራ የመሬት ይገባኛል ጥያቄ

Ethiopian-Eritrea border

የወያኔ የጦር አባታዊ መንግስት ኤርትራ ስትገነጠል 117,600 ሺህ ስካዌር ኪሎሜትር መሬት አስረከበ። ከ1998 እስከ 2000 እኤአ ኢትዮጵያና ኤርትራ በባድሜ የወሰን ይገባኛል ጦርነት አድርገው ከ70,000 ወታደሮች በላይ ህይወታቸውን አጡ ንብረት ወደመ። በ2002 እኤአ የሄጉ የድንበር ኮሚሽን በድሜ የኤርትራ ግዛት እንደሆነ ወሰነ። በዚህም የትግራይና የአፋር ግዛት ወደ ኤርትራ ይገባሉ ማለት ነው።

“The nation has a total area of approximately 117,600 km² (45,406 sq mi), and includes the Dahlak Archipelago and several of the Hanish Islands.”

“In 2000, Eritrea and Ethiopia signed the Algiers Agreement which forwarded the border dispute to a Hague boundary commission. In the Agreement both parties agreed in advance to

comply with the ruling of the Border Commission. In 2002, the commission ruled on where the boundary ran, placing Badme inside Eritrean territory. ”

የኢትዮጵያና የሱዳን የመሬት ይገባኛል ጥያቄ
Ethiopian-Sudanese border

የኢትዮጵያና የሱዳን የመሬት ይገባኛል ጥያቄ 1600 ኪሎሜትር ርዝመትና ከ20 እስከ 60 ኪሎሜትር ስፋት ያለው ቦታ የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት ለሱዳን መንግስት ለመስጠት ተስማማ:: በዚህም የጎንደር፣ ጎጃም፣ ወለጋና ኢሉባቡር የነበሩ ግዛቶች ወደ ሱዳን ይገባሉ ማለት ነው::

“This land mass span 1,600 kilometers in length and 20 to 60 kilometers in breadth. All of the country’s ethnicgroups will be affected by this treachery. Good and mutually beneficial neighborly relations between the Ethiopian and Sudanese people will be affected for generations to come. ”

“According to the Tribune “Al-Fashaga covers an area of about 250 square kilometers and has about 600,000 acres of fertile lands. Also there are river systems flowing across the area including Atbara, Setait and Baslam rivers.”

“The issue mainly affects the regions of Gondar, Gojam, Wolega, and Ilubabor. In stating the outlandish, the Sudanese are trying to create a wedge between the Amhara nationality and the rest of Ethiopians. ”

የመካነ-መቃብር ቦታዎች

የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት በተለያዩ ቦታዎች የነበሩ ታሪካዊ የመካነ-መቃብር ቦታዎች በማስነሳት ቤተሰቦቻቸው ፉካ ውስጥ 30 ሺህ ብር እየከፈሉ ዳግም ሲያስቀብሩ ማስተዋል የአለት ተለት ክስተት ሆኗል:: በደብረ ሊባኖስ ገዳም ፣ በስላሴና በዬሴፍ ቤተክርስቲያኖች የነበሩ የጀግኖች አባቶቻችንና እናቶቻችን ታሪካዊ የመካነ-መቃብር ቦታዎች በክብር ካረፉበት ሥፍራ እንዲነሱ ተደርጎል:: በኢትዮጵያ እንኳን ህያዎን፣ ሙታን በሰላም ካሸለቡበት መካነ-መቃብር ሥፍራ ተፈናቅለዋል:: ከዚህ የበለጠ ግፍ ምን አለ!!! ወያኔ የሃገሪቱን ታሪክ እያጠፋ የራሱን ርካሽ ታሪክ እየላፈ ይገኛል::

የፖለቲካ በትረ-ሥልጣን

ለዘመናት ወደድንም ጠላንም የኢትዮጵያ የምትባል ሃገር አለች፤ በውስጡም ከ80 በላይ ልዩ ልዩ ኑሯት፣ ባህል፣ ሃይማኖት፣ ያላቸው ህዝብ አላት:: እነዚህ ህዝቦች በስደት ሃገር ዘመናቸው የስደተኝነት ፍቃድ የሰጣቸው ሃገራት በኢትዮጵያዊነታቸው እንጂ በትግይነት፣ በኦሮሞነት፣ በአማራነት፣ በወላይታነት ወዘተ አይደለም:: ስለዚህ የእኛም እጣ ፈንታ እንደ ሲሪያ፣ ሱማሌያና የመን ህዝቦች ተሰደው በሃገራቸው ስም ነው ጥገኝነት ያገኙት:: በወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የተሠጠን የብሄር ቡሄረሰብ የማንነት የንግድ ምልክታችን ትግይነት፣ ኦሮሞነት፣ አማራነት፣ ወላይታነት ወዘተ ዘርና ኑሯት ወንዝ አያሸግረንም:: ልዩነታችንን በሰለጠነ መንገድ በዴሞክራሲያዊ ባህል ከፈታንው በህብረት እንቆማለን፤ ካለበለዛም መኖራችንን ሃገር እናጣለን:: ጅንጆሮ መጀመሪያ ለመቀመጫዬ መቀመጫ እንዳለችው እናስብ:: የዘመናችን የፖለቲካ ፋሽን ሃገር የሌለው ህዝብና ስደተኝነት ነው:: አዲሱ የልዕል ኃያላን መንግስታት የፖለቲካ ቁማር ጨዋታ!!! «አንዱ ለሁሉም ሁሉም ለአንዱ» ዘብ ይቁም!!! የአንዱ ጥቃት የሁሉም ጥቃት ስለሆነ በህብረት እንነሳ!! የፖለቲካ ጥላቻ ለማንም አይበጅም!!! የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት ወደ ዘር የእርስ በእርስ ጦርነት፣ ወደ ሃይማኖት ጦርነት የሚያስገባንን ወጥመድ እንከላከል:: የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት እንኳን ህዝቡን፣ መኪኖቹን አማራ፣ ትግራይ፣ ኦሮሚያ፣ ደቡብ አፋር፣ ሱማሌ ወዘተ እያለ ካፒላ የሰጠ መንግስት ነው:: ወያኔ የኢትዮጵያ ህዝብ መሬት መሸጡ ሳይታለም የተፈታ ነው:: በወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት በዚህ ጥናት መሠረት፣ የማን መሬት ነው ያልተነጠቀ? የአማራ፣ ትግራይ፣ ኦሮሚያ፣ ደቡብ፣ አፋር፣ ሱማሌ፣ የቢኒ-ሻንጉል፣ የጋምቤላ ወዘተ መሬት ተሸጦል:: ስለዚህ ሁሉም በአካባቢው የጎበዝ አለቃ እየመረጠ የወያኔን ጥቃት ይከላከል:: ሁሉም እራሱን ነፃ ያውጣ:: ያለ ትግል ነፃነት አይገኝም:: በዘመናችን በኢኮኖሚ ለመበልፀግ ወሳኙ ህብረት ነው:: ኤርትራ በመገንጠሉ ያገኘችው አንዳችም ጥቅም የለ!!! ዛሬ ኢትዮጵያዊያንና ኤርትራዊያን አንድ ሆነዋል!!! ታዲያ እኛ ኢትዮጵያዊያን በወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት የተሠጠን የብሄር ቡሄረሰብ

የማንነት የንግድ ምልክቶችን ተከፋፍለን አንድ በአንድ የጥቃቱ ሰለባ እንሆናለን። የወያኔ የጦር አበጋዞች መንግስት ወድቆ ሌላ በዘር ላይ የተመሠረተ የአማራ፣የኦሮሚያ፣የደቡብ፣የሱማሌ የጦር አበጋዞች መንግስት አንሻም!!! ወያኔ በትግራይ ህዝብ የተተፋ የማፍያ ድርጅት ነው። የትግራይ ህዝብን በትግሉ እናሳትፈው፣ ከፍርሃትና ከፖለቲካ ጥላቻ ተላቀን በጋራ ለዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ዘብ እንቁም። የባህር ማዶ ሃገራት ነፃ አያወጡንም!!! አዲሲቶን የኢትዮጵያ ዴሞክራሲያዊ ፌዴራላዊ መንግስት ውስጥ የሚኖሩ ህዝቦች ነገር ባህል፣ሃይማኖት፣ እራሳቸውን በራሳቸው የማስተዳደር መብት፣የስብዓዊና የዴሞክራሲ መብቶቻቸው ተጠብቀውላቸው የሚኖሩባት ሃገር እንመስርታለን!!! የፖለቲካ በትረ-ሥልጣኑም የህዝብ ይሆናል። እናሸንፋለን!!!

አስር አመት ሙሉ ሲያናፋ ሲያናፋ፣
 ከሰማይ ደመና ከምድር ውሃ ጠፋ!!!
 ይገባር ካላችሁ ጅንጅሮም ይገባረ፣
 እርሱም አይደለም ወይ የሚጭረው ምድር!!!
 በርክክ በርክክ አሉ አውሬ መስያቸው፣
 ከስው መፈጠሪያ ማን በነገራቸው!!!
 ወንድሙን ሲገለው ወንድሙ ካልከፋው፣
 ሱሪውን አምጡለት ደሙ እዲከረፋው!!!
 የማን ቤት ፈርሶ የማ ሲበጁ፣
 የአውሬ መፈንጫ ይሆናል እንጂ!!!
 ሰው ቢሞት በሃገር ይለቀሳል፣
 ሃገር የሞተ ለት ወዴት ይደረሳል!!!
 ስማኝ ያገሬ ሰው ባንድ ላይ ተነሳ፣
 ድር ከተባበረ ይጥላል አንገሣ!!!
 (ህዝባዊ ግጥም)

ዋቢ መሪዎችና ድረ-ገጾች

- 1-http://www.landgovernance.org/system/files/Ethiopia_Rahmato_FSS_0.pdf.
- 2-The Ethiopian Herald, Saturday 25 January, 2014
- 3-{Robert T.Kiyosaki with Sharon L.Lechter, CPA(2002) Rich Dad’s Retire Young Retire Rich:- How to get Rich Quickly and Stay Rich Forever }
- 4-Wikipedia, the free encyclopedia
- 5-The 1994 population and housing census of Ethiopia, volume II analytical report, page 44
- 6-Primary data MOTI 2007; Ethiopian Customs Authority
- 7- Ethiopia Investment Guide 2012
- 8- The Ethiopian Cut Flower Industry.
- 9- Ministry of Agriculture
- 10-The Ethiopian Horticulture Producers and Exporters Association (EHPEA),
- 11- Endogenisation or enclave formation? The development of the Ethiopian cut flower industry*
 AYELECH TIRUWHA MELESE
 Dir Foundation, Nieuwpoortstraat 90-D, 1055RZ Amsterdam, The Netherlands
 Email: eyeyou94@gmail.com and
 A.H.J. (BERT) HELMSING Institute of Social Studies, P.O. Box 29776, 2502 LT The Hague,
 The Netherlands, Email: helmsing@iss.nl
- 12-J. of Modern African Studies, 48, 1 (2010), pp. 35–66. f Cambridge University Press 2010
 doi:10.1017/S0022278X09990218